

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2020

Adéla Wiedemannová

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

Bakalářská práce

**Saxofon z pohledu laické i odborné veřejnosti
– jeho výuka a praktické uplatnění na české
hudební scéně**

Vypracovala: Adéla Wiedemannová

Vedoucí bakalářské práce: prof. PaedDr. Jiří Holubec, Ph.D.

Místo a rok odevzdání: Ústí nad Labem, 2020

UNIVERZITA JANA EVANGELISTY PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Pedagogická fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: Adéla WIEDEMANNOVÁ
Osobní číslo: P15259
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Anglický jazyk a literatura (dvouoborové)
Hudební výchova (dvouoborové)
Téma práce: Saxofon z pohledu laické i odborné veřejnosti – jeho výuka a praktické uplatnění na české hudební scéně
Zadávající katedra: Katedra hudební výchovy

Zásady pro vypracování

1) Vyhledání a prostudování odborné literatury 2) Vypracování a distribuce dotazníků, jejich následné vyhodnocení 3) Pravidelné konzultace s vedoucím práce 4) Jaro 2020 – kompletace a odevzdání práce

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

Harvey, Paul : Saxophone. Kahn & Averill, London, 1995. Ingham, Richard: The Cambridge Companion to the Saxophone. Cambridge University Press, 1998. Kochnitzky, Léon: Adolphe Sax and His Saxophone. North American Saxophone Alliance, 2014. Cottrell, Stephen: The Saxophone (Yale Musical Instrument Series). Yale University Press, New Haven and London, 2012.

Vedoucí bakalářské práce: prof. PaedDr. Jiří Holubec, Ph.D.
Katedra hudební výchovy

Datum zadání bakalářské práce: 4. září 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 13. dubna 2020

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Saxofon z pohledu laické i odborné veřejnosti – jeho výuka a praktické uplatnění na české hudební scéně vypracovala samostatně s použitím informačních pramenů uvedených v seznamu, který je součástí této práce.

V Ústí nad Labem dne: 25. 5. 2020

Adéla Wiedemannová

Poděkování

Mé první poděkování patří PaedDr. Jiřímu Holubcovi, Ph.D. za to, že mi vedl bakalářskou práci a poskytl mi cenné rady pro její tvorbu. Dále děkuji Pavlovi Škrnovi za odbornou pomoc při tvorbě dotazníku a pomoc s jeho distribucí, dále pak za poskytnutí knižních materiálů, bakalářských, diplomových a seminárních prací a také mu děkuji za poskytnutí rozhovoru. Nesmím opomenout ani poděkování profesorům saxofonu z OSU – dr Zbigniewovi Kaletovi a lic Lukášovi Kolkovi za poskytnutí informací ohledně výuky v Polsku a Ostravě. Děkuji také Lukášovi Čajkovi za poskytnutí dalších knižních materiálů, které jsem využila při psaní práce. Mé poděkování patří i Ondřejovi Palánovi za poskytnutí informací ohledně přijímacích zkoušek. Nakonec děkuji Martinovi Heyzlovi za pomoc s formální stránkou práce a za provedenou korekturu.

Anotace

Tato bakalářská práce si klade za cíl zjistit, jaké je povědomí odborné i laické veřejnosti o saxofonu, jeho uplatnění a studiu. Jakožto saxofonistka cítím, že se o tomto poměrně mladém nástroji v ČR mnoho neví, proto o něm není příliš veliké povědomí. Denně se setkávám s tvrzeními o saxofonu, se kterými nemohu souhlasit; cítím tedy povinnost obzory lidí neustále rozšiřovat a tato práce by k tomu měla dopomoci.

Abstract

This bachelor thesis tends to (re)search what is the professional and non-professional public' awareness of the saxophone, its usage and study. As a saxophonist I mean that there is not so much known about this quite young musical instrument and so that the level of the awareness is not high enough. Every day I am faced-off with statements about the saxophone I cannot agree with; so I think it is my duty to extend the public' knowledge and this thesis should offer to do this service for me.

Klíčová slova: saxofon, uplatnění saxofonu, povědomí o saxofonu, saxofon z pohledu laické i odborné veřejnosti, výuka saxofonu na konzervatořích a VŠ

Key words: saxophone, practical usage of saxophone, awareness about saxophone, the saxophone from the professional and non-professional public' point of view, teaching at conservatories and universities

Obsah

Úvod.....	6
1 Vznik saxofonu	8
1.1 Adolphe Sax a saxofon	9
1.2 Důvody vzniku saxofonu	14
2 Historie saxofonu na území ČR	16
3 Výuka saxofonu v ČR.....	22
3.1 ZUŠ.....	22
3.2 Konzervatoře a hudební gymnázium	22
3.3 VŠ	28
3.4 Kurzy, masterclasses, workshopy aj.	29
3.5 Výuka v Polsku	30
4 Národní saxofonové školy	33
4.1 Národní škola.....	33
4.1.2 Francouzská saxofonová škola	33
4.1.3 Americká saxofonová škola.....	34
4.1.4 Německá saxofonová škola	35
5 Praktická část	36
5.1 Uvedení do problematiky.....	36
5.2 Dotazník.....	43
5.3 Vyhodnocení	45
Diskuse.....	56
Závěr	61
Seznam pramenů a literatury	62
Přílohy.....	67

Úvod

Téma *Saxofon z pohledu laické i odborné veřejnosti-jeho výuka a praktické uplatnění na české hudební scéně* jsem si vybrala proto, že jsem saxofonistka a studiu saxofonu se již několik let věnuji. Denně se setkávám s mnohými tvrzení o saxofonu, se kterými nemohu souhlasit. Myslím si, že komplexní povědomí o tomto vcelku mladém nástroji není v ČR na příliš vysoké úrovni, a to nejen mezi laiky, ale ani mezi hudebníky. Jakožto saxofonistka cítím povinnost toto povědomí neustále rozšiřovat a tato práce by k tomuto účelu mohla posloužit. A protože každému řešení by měla předcházet diagnostika, rozhodla jsem se pro průzkum veřejného mínění o tomto nástroji.

Na první pohled se může zdát, že zvolené téma se studiem na Pedagogické fakultě nesouvisí, ale dle mého názoru je i pro kantora hudební výchovy vedle teoretických znalostí dobré být také schopným hudebníkem, znát všechna úskalí svého oboru a tyto informace předávat studentům. V případě saxofonu si myslím, že ač je dnes vcelku populární, informace o něm dostupné jsou na nevyšší úrovni, a tudíž považuji každou práci, která přinese, byť jen jednu novou informaci o tomto královském nástroji, za užitečnou, a to nejen pro pedagogy.

Ačkoliv existuje literatura, která téma saxofonu a jeho využití zpracovává, v českém jazyce prakticky chybí. Zdroje jsou hojně dostupné v anglickém jazyce, ale také ve francouzštině, pro mě tedy nedostupné, což považuji za svůj handicap. A také existuje mnoho lidí, kteří píšou různé seminární a diplomové práce, zaměřující se na saxofon, ale myslím si, že každý úhel pohledu a další zdroj v našem jazyce může saxofonu jedinečně přilepšit.

Hned v úvodu musím upřesnit, co v sobě skrývá název mé bakalářské práce. Stěžejním pro moji práci by měl být dotazník a jeho výsledky. Jak jsem již zmínila, pokud chce člověk dělat osvětu a něco měnit, musí nejdříve provést diagnostiku – ta se v mém případě týká současné situace saxofonu u nás. Cílem této práce není řešení problému, pouze konstatování situace a možné vyhodnocení, proč tomu tak je. Na základě tohoto lze navrhnout řešení. Jak tedy název napovídá, chci se dozvědět, co si lidé myslí o saxofonu, jak ho vnímají, kde si myslí, že má své uplatnění a kde se vyučuje. Fakta se pokusím doložit a výsledky dotazníku porovnáám se svojí původní tezí o tom, jak si myslím, že lidé tyto všechny záležitosti vidí.

Protože předpokládám, že široká veřejnost zná saxofon převážně jako nonartificiální nástroj, hlavně tedy jazzový, který slýchá na plesech a v kapelách, zaměřím teoretickou část své práce na jeho klasickou podobu, která je neméně důležitá a troufám si říci, že ve studiu hry na saxofon v dnešní době převažuje.

V první kapitole se budu věnovat problematice vzniku nástroje, se kterým se neodmyslitelně pojí jméno jeho vynálezce – Adolpha Saxe. Jeho život byl velice pestrý, a i samotný vznik nástroje provázela spousta nepříjemností; rozbor jeho života a díla by vystačil na samostatnou práci tohoto formátu, proto vyberu jen stěžejní fakta pro nástin okolností, které zapříčinily vznik saxofonu a ovlivnily i jeho dnešní působení. Stěžejními zdroji mi budou knihy *Saxophone* od Paula Harveye, *The Cambridge Companion to the Saxophone* od Richarda Inghama, *Adolphe Sax and His Saxophone* od Léona Kochnizkého a *Saxophone* od Stephena Cottrrella.

Ráda bych alespoň zlehka zpracovala počátky saxofonu v Česku. Protože je výuka klasického saxofonu u nás částečně ještě v plenkách, chybí zde také patřičné literární zdroje – proto budu čerpat z diplomových prací a vyprávění lidí, kteří stáli u zrodu výuky v ČR.

V následující kapitole zmapuji výuku saxofonu v ČR a pokusím se ji porovnat se situací v sousedním Polsku. Pro tento počín mi převážně poslouží informace od profesorů Ostravské univerzity, kteří v Polsku studovali.

Také uvedu přístupy saxofonových škol a jejich představitelů – konkrétně francouzské, americké a německé.

Následuje praktická část, jejíž součástí je má teze o postavení saxofonu v očích veřejnosti. Dále uvedení dotazníku, jeho rozbor a analýza výsledků. Následné porovnání s tezí, vysvětlení, proč tomu tak je.

1 Vznik saxofonu

Vznik saxofonu je datován do první poloviny 19. století. Pro toto období je typický celkový mechanický rozvoj, především mechanizace, elektrifikace nebo zavádění páry do výroby. Snahy nástrojařů té doby byly směřované především ke zdokonalování již existujících nástrojů, k jejich úpravě pro účely vojenských kapel atd. Dalo by se říci, že se nástrojaři snažili ukázat svou technickou zručnost; proto taky řada nástrojů zanikla a dodnes se nedochovala. Avšak neplatilo to pro všechny nástroje – saxofon je toho výborným důkazem. Byl sestrojen okolo roku 1842 belgickým nástrojařem Adolphem Saxem, po němž je i pojmenován. (Kratochvíl, 2001, s. 50)

Přesný rok vzniku nástroje není znám, ale jedna z prvních oficiálních zmínek o saxofonu přichází v roce 1842. Jedná se o článek francouzského hudebního skladatele Hectora Berlioze¹, který v týdeníku *Journal des Débats*², kterého byl stálým sloupkařem, informoval veřejnost o novém vynálezu Belgičana Adolpha Saxe. Po krátkém úvodu o saxofonu napsal následující:

"Le Saxophon, named after its inventor, is a brass instrument with nineteen keys, whose shape is rather similar to that of the ophicleide. Its mouthpiece, unlike that of most brass instruments, is similar to the mouthpiece of the bass clarinet. Thus the Saxophone becomes the head of a new group, that of the brass instruments with reed. It has a range of three octaves beginning from the lower B flat under the staff (bass clef); its finger ring is akin to that of the flute or the second part of the clarinet.

Its sound is of such rare quality that, to my knowledge, there is not a brass instrument in use nowadays that could be compared to the Saxophone. It is full, soft, vibrating, extremely powerful, and easy to lower in intensity. As far as I am concerned, I find it very superior to the lower tones of the ophicleide, in accuracy as well as in the solidity of the sound. But the character of such

---

¹ významný francouzský skladatel, spisovatel a hudební kritik; žil v letech 1803-1869; jeho významným dílem je Fantastická symfonie Hector Berlioz, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-15]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Hector_Berlioz

² francouzský týdeník, publikován v letech 1789 až 1944 *Journal des débats*, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-15]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Journal_des_d%C3%A9bats

sound is absolutely new, and does not resemble any of the timbres heard up till now in our orchestras, with the sole exception of the bass clarinet's lower E and F. Owing to its reed, it can increase or diminish the intensity of its sounds. The notes of the higher compass vibrate so intensively that they may be applied with success to melodic expression. Naturally, this instrument will never be suitable for rapid passages, for complicated arpeggios; but the bass instruments are not destined to execute light evolutions. Instead of complaining, we must rejoice that it is impossible to misuse the Saxophone and thus to destroy its majestic nature by forcing it to render mere musical futilities.“³

1.1 Adolphe Sax a saxofon

Antoine Joseph Sax, známý pod jménem Adolphe Sax, se narodil 6. listopadu 1814 v belgickém městě Dinant do rodiny belgického nástrojaře Charlese Josepha Saxe. Krátce po jeho narození se rodina z pracovních důvodů přesunula do Bruselu. (Cottrill, 2012, s. 11)

Jak bývalo dříve zvykem, prvorozený syn, kterým Adolphe byl, se učil stejnému řemeslu jako jeho otec. Už jako dítě měl přístup do otcovy dílny a pod jeho vedením se stal brzy velice schopným nástrojařem. Mimo to mu bylo dáno hudební vzdělání – stal se flétnistou a klarinetistou. (Harvey, 1995, s.7)

---

³ "Saxofon, pojmenovaný po svém vynálezci, je plechový dechový nástroj s devatenácti klapkami, jehož tvar je vcelku podobný ofikleidě. Jeho náustek, na rozdíl od mnohých žesťových nástrojů, je podobný hubici basového klarinetu. Tím se saxofon stává zástupcem nově vzniklé skupiny žesťových nástrojů s plátkem. Má rozsah tři oktáv, začínající malým b; jeho prstoklad je podobný flétnovému nebo druhé oktávě klarinetu. Saxofonový zvuk má vzácnou kvalitu a podle mých znalostí zatím neexistuje používaný žesťový nástroj, který by byl srovnatelný se saxofonem. Jeho zvuk je plný, měkký, vibrující, velice silný a lze ho jednoduše zeslabit. Co vím, připadají mi jeho spodní polohy daleko více propracované, než je tomu u ofikleidy, v přesnosti i zvukové stabilitě. Ale charakter zvuku je absolutně nový a nepřipomíná žádné barvy, které bylo možno doted slyšet v orchestrech, s jedinou výjimkou spodního tónu e a f basklarinetu. Díky plátku dokáže saxofon zvyšovat a snižovat intenzitu svého zvuku. Noty vyšších rejstříků mohou vibrovat tak intenzivně, že by se daly úspěšně využít pro vyjádření afektu. Pochopitelně, tento nástroj nebude nikdy vhodný pro rychlé pasáže, složitá arpeggia; ale basové nástroje nejsou určeny pro vykonávání takových pasáží. Namísto stěžování si, se musíme radovat, že je nemožné saxofonu předkládat nesmyslné hudební výtvoary a zničit tím jeho přirozenou majestátnost.“ přeloženo autorkou; (KOCHNITZKY, Léon. Adolphe Sax and His Saxophone. North American Saxophone Alliance, 2014, s. 16.)

Jeho prvním velkým úspěchem bylo vylepšení starého typu basklarinetu⁴ v roce 1838⁵. Avšak ne každý tento počín přivítal. Sax narazil na žárlivého hráče na starý typ basklarinetu, který odmítal hrát na model nový a vyhrožoval odchodem z orchestru. Sax, protože byl zdatným klarinetistou, vyzval soka na hudební souboj, přičemž on sám hrál na nový typ basklarinetu a protivník na basklarinet starý – na ten však nebylo možné zahrát v takové zvukové a technické kvalitě, jako na Saxův nový typ basklarinetu. Tento model se proto od té doby v orchestrech používá dodnes. (Wiedemannová, 2019 s. 7; Jermář, 2019, s. 15) Jiný zdroj⁶ uvádí, že naopak hráčům na staré typy basklarinetu bylo ze strany orchestru vyhrožováno, že pokud by začali používat nový model od Adolpha Saxe, budou muset orchestr opustit. Ať už je pravdivá první, či druhá verze, je evidentní, že kromě obdivovatelů, byl Sax celoživotně obklopan i lidmi, kteří mu úspěch nepřáli.

Patentováním moderního basklarinetu se stal Sax známým po celé Evropě; zaujal dirigenty a skladatele, např. Giacomo Meyerbeera⁷, Jacquese Françoise Élie Fromental Halévyho⁸ nebo Johanna Georga Kastnera⁹. Fromental Hálevy mu dokonce zaslal pochvalný dopis. Dalo by se říci, že mu to otevřelo dveře do Paříže, po které toliko toužil. (Kochnitzky, 2014, s. 10, 11)

---

⁴ Jednoduchý typ basklarinetu sestrojil nástrojař Gillet Lot v Paříži v roce 1772 a byl znám pod různými názvy. *Historie klarinetu* [online], [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: <http://blog.clarina.cz/historie-klarinetu-v-kostce-cast-9/>

⁵ Harvey, str. 9

⁶ *Historie klarinetu* [online], [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <http://blog.clarina.cz/historie-klarinetu-v-kostce-cast-9/>

⁷ německo-francouzský operní skladatel a dirigent; (1791-1864) Giacomo Meyerbeer, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Giacomo_Meyerbeer

⁸ francouzský hudební skladatel, dirigent a hudební pedagog; (1799-1862) Jacques Fromental Halévy, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-18]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jacques_Fromental_Hal%C3%A9vy

⁹ francouzský skladatel a muzikolog; (1810-1867) Jean-Georges Kastner, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Jean-Georges_Kastner

Ale dříve, než se definitivně rozhodl do Paříže odejít, zúčastnil se Sax Belgické průmyslové výstavy¹⁰, která se konala v roce 1841. Podle zápisu v katalogu soutěže, byl Adolphe Sax poprvé zapsán samostatně, jako oficiální vystavovatel, ne společně se svým otcem, jako tomu bylo dříve. V katalogu se též uvádí, že krom všelijakých hudebních nástrojů, jejich příslušenství, nového basklarinetu a jiných klarinetů, Sax vystavoval i basový saxofon žesťový¹¹. Bylo to vůbec poprvé, kdy bylo slovo ‚saxofon‘ Saxem použito. Ale zda byl tehdy nástroj opravdu vystaven a v jaké míře předveden, se jistě neví. Zpráva z výstavy říká, že nástroj nebyl prezentován, protože nebyl ještě zcela dokončen, ale zároveň naznačuje, že Sax na nástroj porotě hrál, avšak pravděpodobně neoficiálně. Jiným vysvětlením by mohla být Saxova obava o odcizení saxofonového patentu, proto předváděl nástroj pouze za plentou. Na tomto tvrzení by mohlo být závažnější, že o samotné patentování nástroje se nepokoušel dříve než v roce 1845. Další možné vysvětlení podává Saxův přítel Georges Kastner. Podle něj byl saxofon poškozen násilným kopnutím, tudíž ho nebylo možné prezentovat. Jak ale zdroj uvádí, tuto verzi je třeba brát s nadhledem. Tak či onak, Saxovi byla údajně navržena první cena, avšak kvůli jeho nízkému věku¹², mu byla udělena cena druhá. Porota svůj počin odůvodnila tím, že by ho do budoucna nebylo možné lépe ocenit. Temperamentní Sax byl rozzuřen a nechal se slyšet, že jestliže je příliš mladý na první cenu, pak je také příliš starý na cenu druhou¹³. A s tímto rozhořčením se definitivně rozhodl pro odchod do Paříže. Z těchto záznamů je zřejmé, že saxofon musel vzniknout ještě před nástrojařovým odchodem do Paříže v roce 1842. (Cottrill, 2012 s. 42, 43)

Saxovy pařížské začátky byly značně usnadněny přátelskou atmosférou, kterou utvářeli lidé v jeho okolí. Byli jimi například Meyrbeer, Kastner, Halévy nebo Berlioz. Krátce po zveřejnění článku Hectora Berlioze¹⁴, mohl Sax uspořádat koncert na Pařížské konzervatoři, na němž o svém novém nástroji mluvil a také ho publiku předvedl. Účastníky byli mimo jiné i skladatelé Auber, Habeneck, Spontini a Donizetti. Koncert Saxovi vynesl

---

¹⁰ Belgian Industrial Exhibition

¹¹ v originále ‘a bass saxophone in brass’ (Cottrill, 2012, s. 14)

¹² v té době mu bylo 27 let; pozn. autorky

¹³ ‘if I am too young for the gold medal, then I am too old for the silver’ (Cottrill, 2012, s. 14)

¹⁴ více v kapitole 1

částku, která mu pomohla ke vzniku vlastní továrny na No. 10 Rue Sant Georges. (Ingham, 1998, s. 4)

V roce 1844 byl Hectorem Berliozem uspořádán koncert v *Salle Herz*. Veřejnosti byl představen sextet utvořený ze Saxových nástrojů: tři žesťových dechových nástrojů a tři dřevěných dechových nástrojů. Berlioz pro tuto příležitost upravil své rané chorální dílo *Chant Sacré*; každý nástroj měl ve skladbě prostor zazářit v krátké kadenci. Part basového saxofonu hrál sám Sax. Vypráví se, že při svém sólovém výstupu hrál zpočátku mistr jen levou rukou, zatímco pravou ještě vylepšoval mechaniku klapek¹⁵. Jiný zdroj¹⁶ uvádí, že při hře na barytonový¹⁷ saxofon, který byl pouze prototypem, se Sax zastavil na dlouhém tónu, který zeslabil a následně rozezněl do extrémní dynamiky, protože si nemohl vzpomenout na hmat následující noty.

Takto úspěšný Belgičan ale nebyl oblíbencem každého; pro francouzské nástrojaře představoval velikou konkurenci. Čelil mnohým výhrůzkám, intrikám a bojům, dokonce se měl stát obětí vraždy¹⁸. (Harvey, 1995, s. 10)

Tato nenávist kulminovala v roce 1845, kdy francouzská armáda zadala poptávku po nových nástrojích. Sax se této výzvy chopil a soutěž o výhradní využití nástrojů vítěze vyhrál, což rozlítlo francouzské nástrojaře. Na jejich obranu vznikla *Asociace pro ochranu hudebních výrobců*¹⁹, která upírala Saxovi právo na patentování jím vytvořeného saxofonu. Jako odůvodnění byla udána protichůdná tvrzení: hudební nástroj vůbec neexistuje; v případě, že snad ano, je absolutně nemuzikálním výmyslem; Saxův nápad není originální, protože nástroj už v jiné formě dávno existuje. Temperamentní Sax se těchto obvinění nezaleknul a vyzval své oponenty k vytvoření nástroje, který by se dal nazvat *saxofonem*. Této výzvě nebyl nikdo schopen dostát, a tak 22. června 1846 získal patent pro svůj saxofon. (Ingham, 1998, s. 5, 6)

---

¹⁵ Harvey, 1995, s. 11

¹⁶ Jermář, 2019, s. 23

¹⁷ autor uvádí nesrovnalost – Sax hrál na basový saxofon

¹⁸ Avšak v šeru továrny byl zaměněn za jednoho z jeho dělníků. (Harvey, 1995, s. 10)

¹⁹ V originále: L'Association générale des ouvriers en instruments de musique

V roce 1847 vznikla první saxofonová třída na vojenské hudební škole. Saxofon se také ujal u vojenských kapel. V témže roce Sax rozšířil svou továrnu, která nyní disponovala i koncertním sálem, kde mistr své nástroje předváděl. (Harvey, 1995, s. 11)

Rok 1848 přinesl Saxovi potíže. Při revoluci byl sesazen král Ludvík Filip, který byl nástrojařovým velikým podporovatelem. Této situace využila *Asociace pro ochranu hudebních výrobců* a zrušila veškeré objednávky a dodávky Saxových nástrojů pro francouzskou armádu; to ho dovedlo k bankrotu. (Ingham, 1998, st. 6)

Až v roce 1854 byla Saxovi znovu uznána platnost jeho patentu a také nárok na náhradu škody ze strany *Asociace*, která proti němu soudní spor vedla. Pomocná ruka byla v té době Saxovi podána Napoleonem III., který ho jmenoval svým oficiálním zhotovitelem hudebních nástrojů. Saxova finanční situace se sice zlepšila, ale spor ho poznamenal i zdravotně²⁰; Napoleon III. mu pomohl i v tomto ohledu. (Ingham, 1998, s. 7, 8)

Rok 1857 přinesl saxofonu uznání plnohodnotným nástrojem – Adolphe Sax byl totiž jmenován profesorem Pařížské konzervatoře²¹.

Na přelomu 60. a 70. let již byla po smrti většina Saxových přátel a také jeho otec a bratr, kteří byli součástí továrny. V té době též vyprchal saxofonový patent, nástroj se tak začal vyrábět ve velkém, což nepříspělo finanční situaci Saxovy továrny. V roce 1870 se kvůli Francouzsko – Pruské válce uzavřela saxofonová třída na Pařížské konzervatoři; Sax se obával poklesu zájmu o saxofon, nabízel tedy, že bude vyučovat zadarmo, vyslyšen však nebyl. Saxofonová třída byla otevřena až roku 1942, kdy byl profesorem saxofonu jmenován Marcel Mule²². Do té doby ovšem neexistovala žádná oficiální výuka saxofonu na profesionální úrovni. (Ingham, 1998, s. 9) Tato značná pauza způsobila, že skladatelé, kteří by za normálních podmínek pro saxofon jistě psali, tak nečinili. (Harvey, 1995, s. 12)

Všechny tyto okolnosti způsobily Saxův další bankrot v roce 1873 a následné uzavření továrny. V roce 1877 byly rozprodány i hudební nástroje; jejich sbírka čítala celých 467 kusů. V pozdějších letech převzal syn Adolphe Edouard Sax otcovu společnost a pod

---

²⁰ Byl mu diagnostikován maligní nádor na horním rtu. (Ingham, 1998, s. 7)

²¹ oficiální název: *Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris*

²² více v kapitole 4.1.2

jeho jménem ji zachoval. V roce 1928 byla prodána společnosti Henriho Selmera²³. (Ingham, 1998, s. 9)

V roce 1887 stále nebyl Sax odškodněn ze strany *Asociace*, která stála za jeho prvním bankrotem. Ve svých sedmdesáti dvou letech napsal petici, která byla publikována v *Journal La Musique des Familles*. Jeho žádost o restituci byla vyslyšena až po naléhání skupiny hudebních skladatelů – byla mu přiznána skromná penze. Mistr zemřel 7. února 1894, v nedožitých osmdesáti letech. (Ingham, 1998, s. 9, 10)

1.2 Důvody vzniku saxofonu

Mohlo by se zdát, že saxofon vznikl primárně pro účely jazzu²⁴, když ale vezmeme v potaz, že nástroj byl zkonstruován okolo roku 1842 a jako vznik jazzu se uvádí²⁵ cca začátek 20. století, tuto možnost musíme vyloučit.

Saxofon patří společně s akordeonem²⁶ mezi nejmladší akustické nástroje. Díky svému mládí nemá saxofon žádné přímé předchůdce, ani neexistují zastaralé typy tohoto nástroje, protože v době, ve které vznikal, již byly zručnosti nástrojařů i jejich technické zázemí na poměrně vysoké úrovni. (Marišler, 2015, s.7)

Z výše uvedených informací se lze domnívat, že i Adolphe Sax musel mít nějakou pohnutku, která ho vedla ke zkonstruování úplně nového nástroje. Jak uvádí Sigurd Rascher ve svém článku *The Story of the Saxophone*²⁷, teorií o vzniku nástroje je spousta – uvádí

---

²³ Henri Selmer; původem francouzská, mezinárodní firma, založena roku 1885, vyrábějící dechové hudební nástroje, především saxofony, klarinety a trubky. Henri Selmer Paris, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Henri_Selmer_Paris

²⁴ Až když se saxofon stal součástí jazzových uskupení, začaly se rozlišovat pojmy „jazzový“, „klasický“ a „komerční“ (zábavové a taneční kapely, filmová hudba). (Harvey, 1995, s. 16)

²⁵ Jazz, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Jazz>

²⁶ Název akordeon použil poprvé vídeňský nástrojař Cyrill Demian v roce 1929, kdy získal na nástroj patent. Akordeon, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Akordeon>

²⁷ RASCHER, Sigurd, *The Story of the Saxophone* [online]. 08/1972, 1-6 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <http://www.classicsax.com/index.php/adolphe-sax-institute/71-the-story-of-the-saxophone>

např. možnost vyvinutí ze zastaralého serpentu²⁸ nebo nasazení klarinetové hubice na tělo nějakého žesťového nástroje. Pravda je však vzdálenější. Protože byl Sax z nástrojařské rodiny, krom technických dovedností, zručností a hry na nástroje, byl také brzy schopný identifikovat zvukovou nevyváženost mezi jednotlivými sekcemi orchestru. Věděl, že sekce smyčcových nástrojů je obvykle slabší než sekce dechová a že žesťové nástroje přehluší dřevěné dechové nástroje. Vysnil si nástroj, který by překlenul tuto zvukovou nevyrovnanost v orchestru. Byl si vědom, že nástroj by měl disponovat směsicí těch nejlepších vlastností každé nástrojové sekce – měl by mít flexibilitu smyčců, snadnou tonální ovladatelnost dřevěných dechových nástrojů a sílu žesťových nástrojů. S takto vytyčenými cíli se jal experimentovat.

Je tedy evidentní, že Sax s účastí saxofonů v orchestru počítal – jako další doklad může posloužit fakt, že byly navrženy dvě saxofonové rodiny. Tyto rodiny se liší vnitřním průměrem. Rodina Es/B je široce vrtaná (má větší průměr) a je uzpůsobena na venkovní hraní – jedná se o vojenskou rodinu. Rodina F/C – orchestrální, byla navržena pro tvorbu jemnějšího zvuku, uzpůsobeného potřebám orchestru; také ladění, především *in C*, mělo být k užitku – např. sopránový saxofon by mohl hrát z běžného notového zápisu (a zastoupit tak např. hoboj). Saxofony této orchestrální rodiny se kvůli dlouhému odmlčení saxofonu (na profesionální úrovni) za Francouzsko – Pruské války neujaly. Výjimku tvoří pouze tenorový saxofon *in C*, nazývaný též *C Melody saxofon*; byl velice populární především ve dvacátých letech 20. století. Díky svému ladění nevyžaduje transpozici a je tak snazší zahrát si známé písně s doprovodem. Tento typ saxofonu je možné koupit i dnes, problémem je však sehnání původní hubice (použití altové nebo tenorové hubice činí veliké intonační potíže). (Wiedemannová, 2019, s. 25, 26)

---

²⁸ kontrabasový typ cinku, nejstaršího žesťového nástroje; jeho tělo připomíná černého hada, který se vlní. Serpent, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Serpent>

2 Historie saxofonu na území ČR

O saxofonových počátcích na našem území se dá dohledat pouze malé množství informací – z vyprávění nebo několika záchytných bodů v oblasti výroby nebo diplomových prací jiných saxofonistů.

Spekuluje se, že sem byl nástroj zavezen Američany za války²⁹, ale pravděpodobně zde byl saxofon již dříve. Další spekulací je přivezení nástroje samotným Adolphem Saxem, při jedné z obchodních zahraničních cest. Nasvědčoval by tomu i fakt, že na Pražské konzervatoři se brzy začal využívat Saxův vylepšený model basklarinetu³⁰. Je tedy velice pravděpodobné, že Sax znal Prahu a Praha zase Saxe. (Jermář, 2017, s. 11)

Kateřina Stupková³¹ ve své diplomové práci (2005, s. 5) uvádí, že saxofon se na našem území se objevuje po cca šedesáti letech od svého založení³², kdy ho začala vyrábět kraslická firma *V. Kohlert a synové*. Žáci kraslické nástrojařské školy nástroj výrazně propagovali a uváděli různé úpravy skladeb pro saxofon až do roku 1938.

Zkoumání historie samotné výroby saxofonu na našem území, nás zavede do pohraniční oblasti, konkrétně tedy do města Kraslice – v té době Graslitz³³. V roce 1882 vznikla firma F. X. Hüller (později F. X. Hüller & Co), která vyráběla žesťové nástroje a ve městě Graslitz vlastnila továrny na výrobu hudebních nástrojů. Dalšími výrobci ve městě Graslitz byly firmy: Julius Keilwerth, V. Kohlert Söhne, Oscar Adler, G. H. Hüller, Franz Kohler, Gebr. Mönnig, Martin Reiner, Werner Roth, Eugen Schuster, Oswald Wolfram, C. Wurlitzer, Stowasser's Söhne a Max Keilwerth. V roce 1923 bylo založeno oddělení pro výrobu saxofonů. Za tímto počinem stál Max Keilwerth. Vyráběly se tři značky saxofonů: Professional, Champion a World. Tyto značky jsou dnes vzácné a jsou spojované právě se jménem Maxe Keilwertha, který v rámci společnosti založil oddělení saxofonů, ale v roce 1926 se osamostatnil. Za války byly nuceny nástrojařské firmy vyrábět součástky do letadel

---

²⁹ autor neuvádí, zda šlo o první nebo druhou sv. válku; z dalších souvislostí je však zřejmé, že šlo o první sv. válku; pozn. autorky

³⁰ více v kapitole 1.1

³¹ dnes Kateřina Pavlíková; poznámka autorky

³² tedy na začátku 20. století; poznámka autorky

³³ součást Rakouska – Uherska; později součást Sudet

a jiné vojenské techniky. V roce 1945 byla firma F. X. Hüller zkonfiskována a nahrazena firmou Amati.³⁴

Krátká ukázka z *Čs. zvukového týdeníku*³⁵ klasifikuje saxofon jako „nástroj moderních amerických orchestrů“, říká, že tento nástroj pochází z Čech, od firmy V. Kohlerta a synů³⁶ a uvádí, že je největší továrnou na výrobu saxofonů na světě. Dále informuje, že továrna má svůj vlastní orchestr.³⁷

Zajímavostí je, že firma Amati³⁸ soustředí svou výrobu do Kraslic a Hradce Králové. Právě její králové-hradecká část navázala na firmu V. K. Červený.³⁹ Václav František Červený (1819-1896) byl český nástrojař, který sestrojil a vylepšil spousty hudebních nástrojů. Svou konstruktérskou genialitou je přirovnáván k Adolphu Saxovi.⁴⁰ A přesně toto tvrzení by mohlo napovídat mnohým spekulacím.

Michael Jermář ve své bakalářské práci nastiňuje onu spekulaci – konkrétně: zda byl V. F. Černý vynálezcem saxofonu, či nikoliv. Vychází z článku Eduarda Basse *Sok páně Saxiv*⁴¹ a také z korespondence s pravnučkou Červeného, Soňou Červenou⁴². Jak uvádí, Červený a Sax byli vrstevníci, a i přes vzdálenost, která je od sebe dělila, se nejspíše setkali. Nic ale nenasvědčuje tomu, že byl měl být saxofon vynálezem Červeného. Tuto teorii propaguje nejspíše jen Soňa Červená. (Jermář, 2019, s. 45, 46)

---

³⁴ Historie výroby, *Karel Velebný tribute page* [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z:

<https://karelvelebny.cz/saxofon/>

³⁵ *Český nástroj-saxofon* [online], [cit. 2020-04-29]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=3_ibYcxzrRQ

³⁶ vyrábí hudební nástroje od roku 1840

³⁷ ibidem

³⁸ od roku 1993 firma Amati – DENAK (dechové nástroje Kraslice) *Amati* [online], c2020. AMATI [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <http://www.amati.cz/cz/spolecnost/soucasnost>

³⁹ *Amati* [online], [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://drive.google.com/open?id=1YBg0nvzRreZ-P2GZn87WC5lgoscmqoLM>

⁴⁰ *V. K. Červený* [online], [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.vfcervený.cz/cz/spolecnost/historie>

⁴¹ Jermář, 2019, příloha č. 1

⁴² Narodena 9. 9. 1925. Česká herečka a operní pěvkyně; pravnučka V. K. Červeného. *Soňa Červená* [online], [cit. 2020-04-30]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/So%C5%88a_%C4%8Cerven%C3%A1

Další zmínka o počátcích saxofonu na našem území, se nachází v seminární práci Pavla Škrny. Vychází z vyprávění Jiřího Stárka⁴³, profesora klarinetu na Pražské konzervatoři. Podle něj byl saxofon prvně vídán na konci dvacátých let dvacátého století v kavárně, kam se na něj chodili lidé dívat jako na kuriozitu. (Škrna, 2019, s. 3)

S jistotou můžeme říci, že počátky saxofonu na našem území jsou spjaté výhradně s jazzem. David Marišler ve své absolventské práci (2015, s. 19) tvrdí, že první zmínky o saxofonu u nás pochází z doby po první světové válce, kdy se naši muzikanti pokoušeli napodobit americký jazz. Autor dále uvádí vzpomínku F. A. Tichého⁴⁴ na jazzové počátky. Tichý vzpomíná na rok 1921 jako na počátek sezóny a infiltraci nových skladeb a melodií z Evropy. Dále vzpomíná na dva muzikanty ze své kapely, kteří zkoušeli hrát na saxofon; zpočátku jim prý bylo povoleno zahrát pouze čtyři skladby, ve kterých saxofon sólově vyniknul, protože právě zvuk tohoto nástroje údajně majiteli vyháněl hosty.

„(...) Říkal, že mu prý saxofony vyhánějí hosty, protože mečíme jako kozy. Měl trochu pravdu. Naši saxofonisté však začali pořádně cvičit, za nějaký čas už to šlo líp a saxofony nikomu nevadily.“⁴⁵

Marišler dále uvádí R. A. Dvorského⁴⁶ jako zásadní postavu české hudební scény té doby; podle Dvorského přicházel jazz ve formě hudebního zpracování moderních tanců *tanga*, později *valse boston*, *onestep*, *ragtime*, *foxtrot*, *slowfox*. Ve světě se saxofon právě v takové hudbě vyskytoval, avšak u nás zpočátku nebyly nástroje, ani hráči, proto byl

---

⁴³ Žil v letech 1933–2015. Vystudoval klarinet na AMU, klarinet poté vyučoval na Pražské konzervatoři, vyučoval klarinetisty v posledních ročnících hru na saxofon; věnoval se osvětě a popularizaci saxofonu. V roce 1980 založil *Pražské saxofonové kvarteto*. (Jermář, 2017, s. 15)

⁴⁴ František Alois Tichý (25. 3. 1898 – 10. 3. 1971) byl skladatel, dirigent, aranžér, varhaník a klavírista. *F. A. Tichý* [online], [cit. 2020-04-30]. Dostupné z:

https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1893

⁴⁵ KOTEK, J. *Kronika české synkopy*. Supraphon, 1975. s. 53.

⁴⁶ Rudolf Antonín Dvorský (24. 3. 1899 – 2. 8. 1966) byl český hudební skladatel, kapelník, klavírista, zpěvák, herec a nakladatel.

R. A. Dvorský [online], [cit. 2020-04-30]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_Anton%C3%ADn_Dvorsk%C3%BD

používán violinofon⁴⁷. Prvním saxofonistou, který hrál s R. A. Dvorským byl Ondřej Künzl, který pracoval v kraslické továrně, vyrábějící saxofony Kohlert. Patrně první vystoupení se konalo roku 1924 v Mariánských Lázních⁴⁸. (Marišler, 2015, s. 19)

Další jazzový vývoj, v meziválečném období, se pojí se jménem Jaroslava Ježka⁴⁹. V jeho orchestru hráli v roce 1930 tři saxofonisté (přesněji řečeno tři hráči, střídající nástroje s plátky – tzv. „reedy“) a v roce 1934 měl orchestr hráče na saxofony již čtyři. (Marišler, 2015, s. 19, 20)

Jak ve své seminární práci shrnuje Pavel Škrna (2019, s. 1), právě tyto (výše zmíněné) jazzové počátky nástroje, zapříčinily jeho zápis do povědomí lidí, jako jazzového nástroje. Tuto skutečnost nepodpořila ani skladba československého skladatele a klavíristy Ervína Schulhoffa⁵⁰ *Hot – Sonáta* pro altový saxofon a klavír – má totiž jazzové prvky. Byla napsána v roce 1929 pro skladatelskou soutěž Berlínského rozhlasu.

Další vznikající orchestry (orchestr G. Broma, orchestr K. Vlacha nebo Semafor) již saxofony zařazovaly. Za vlády komunistů byl saxofon označován za „buržoazní nástroj“, ale byl tolerován. Problematičtější to bylo s jeho výukou. Až v roce 1958 vznikla v Praze Lidová konzervatoř⁵¹, ta ovšem neposkytovala výuku *klasického saxofonu*. (Škrna, 2019, s. 1)

Až osmdesátá léta se dají považovat za dobu zrodu *klasického saxofonu* na našem území. Jeho průkopníkem byl Jiří Stárek, který v roce 1980 podnítil vznik úplně prvního (v tehdejší Československu) saxofonového kvarteta, nesoucího název *Pražské saxofonové kvarteto*. V té době neexistovalo téměř žádné povědomí o klasickém potenciálu nástroje, proto lze působení kvarteta považovat za průkopnické a přínosné. Dalším saxofonovým

---

⁴⁷ Jednalo se o housle s připevněnou ozvučnicí ve tvaru trychtýře; v některých polohách připomínal zvuk saxofonu. Vynálezcem byl J. Čakrt. (Marišler, 2015, s. 19)

⁴⁸ Město je cca 60 km vzdálené od Kraslic, kde se začal saxofon jen o rok dříve (tedy v roce 1923) vyrábět.

⁴⁹ Žil v letech 1906-1942; český hudební skladatel, dirigent, hudební improvizátor, dramaturg a klavírista. Jaroslav Ježek, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: Jaroslav Ježek [online], [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jaroslav_Je%C5%BEek

⁵⁰ Žil v letech 1894-1942, byl židovského původu.

Ervin Schulhoff, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-05-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ervin_Schulhoff

⁵¹ více v kapitole 3.2.1

kvartetem, které má na současnou saxofonovou scénu veliký vliv, je *Bohemia Saxophone Quartet*; kvarteto vzniklo v roce 1990 pod názvem *Saxophonic Quartet*. Jeho členové působí jako pedagogové na konzervatořích a díky jejich zahraničním koncertům a účasti na různých mistrovských kurzech zahraničních saxofonistů, byli u nás průkopníky ve výuce *klasického saxofonu*. (Stupková, 2005, s. 5, 6) V současné době jsou členy kvartetu Pavel Fiedler⁵², David Marišler⁵³ (v roce 2019 vystřídal dlouholetého člena Antonína Mühlhansla⁵⁴), Pavel Škrna⁵⁵ a Kateřina Pavlíková.⁵⁶

---

⁵² Pavel Fiedler (*1963) je absolventem KJD v Praze ve hře na klarinet u prof. Jiřího Urbana a komorní hry u prof. Jiřího Kratochvíla. V roce 1990 spoluzaložil BSQ. Stal se inspirací mnohým českým soudobým skladatelům.

Pavel Fiedler [online], c2013-2020. [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.bsq.cz/cs/o-souboru/pavel-fiedler>

⁵³ David Marišler (*1975) je absolventem klarinetu na JAMU a absolventem saxofonu Konzervatoře Pardubice. Byl členem Moravské filharmonie Olomouc. Jako klarinetista získal řadu ocenění (např. 3. místo na mezinárodní soutěži Concertino da Praga). Neklasické saxofonové uplatnění našel ve folkové kapele Načisto. (poskytl P. Škrna)

⁵⁴ Antonín Mühlhansl (*1975) absolvoval JAMU ve hře na klarinet a OSU ve hře na saxofon. Je interpretem soudobé hudby, je interpretem mnohých nahrávek pro Český rozhlas a Českou televizi. Byl členem orchestru Gustava Bromy, orchestru Karla Vlacha a orchestru Hudebního divadla Karlín. Nyní je leaderem saxofonové sekce B–Side Bandu a členem orchestru Městského divadla Brno.

Antonín Mühlhansl [online], c2013-2020. [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.bsq.cz/cs/o-souboru/antonin-muhlhansl>

⁵⁵ Pavel Škrna (*1974) vystudoval klarinet na KJD v Praze u prof. J. Urbana a jazzový saxofon na KJJ u J. Plačka. Byl členem orchestru Orchestru Václava Hybše a orchestru Divadla Na Fidlovačce. V současné době hraje v orchestru Hudebního divadla Karlín. Je studentem klasického saxofonu na OSU. Kromě hry na saxofon se věnuje také aranžérské činnosti.

Pavel Škrna [online], c2013-2020. [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.bsq.cz/cs/o-souboru/pavel-skrna>

⁵⁶ Kateřina Pavlíková vystudovala příčnou flétnu a saxofon na KJJ. Bylo jí věnováno několik skladeb pro barytonový saxofon, na který působí jako sólová hráčka. Zajímá se i o skladby pro saxofon a digitální média. Mimo své hráčské schopnosti je také výbornou aranžérkou. Věnuje se i lektorské činnosti, společně s kolegy z BSQ provádí semináře a masterclasses v Čechách a v zahraničí (Bratislava 2020, Kranjska Gora 2019, Bled 2019, Paříž 2010, Oslo 2009, Lvov 2005, Madona 2004).

Kateřina Pavlíková [online], c2013-2020. [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <http://www.bsq.cz/cs/o-souboru/katerina-pavlikova>.

Velikým přínosem byly také masterclasses amerického saxofonisty Eugena Rousseau⁵⁷ (*1932), který v devadesátých letech přijal pozvání Jiřího Stárka na Pražskou konzervatoř. Jeho návštěva přinesla do Čech kromě povědomí o *klasickém saxofonu* i nové notové a metodické materiály. (Jermář, 2017, s. 17)

Další jména, spojená s historií saxofonu u nás, jsou: Stanislav Krtička⁵⁸, Karel Krautgartner⁵⁹ nebo Felix Slováček⁶⁰.

Je potřeba dodat, že téměř všichni výše zmínění průkopníci saxofonu byli původně klarinetisté. Značná část lidí, kteří na saxofon ve 20. století hráli, byli ‚saxofonisté samouci‘. Ani výuka saxofonu (jako samostatného oboru) na ZUŠ (tehdy LŠU) nebyla dlouho možná; Pavel Škrna v rozhovoru⁶¹ tvrdí, že ještě v roce 1984 taková výuka nebyla oficiálně uskutečnitelná. Dále uvádí, že studiu saxofonu muselo předcházet alespoň pár let hry na klarinet.⁶²

---

⁵⁷ Vystudoval u Marcela Muleho na Pařížské konzervatoři.

Eugene Rousseau, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Eugene_Rousseau_\(saxophonist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Eugene_Rousseau_(saxophonist))

⁵⁸ Žil v letech 1887-1969, působil jako sólový klarinetista opery v Brně; vyučoval klarinet a saxofon (nejspíše jako vedlejší nástroj; poznámka autorky) na konzervatoři v Brně a také na hudební akademii v Záhřebu. V roce 1953 vydal *Školu hry na saxofon* (KRTIČKA, Stanislav. Škola hry na saxofon. Praha: Editio Bärenreiter, 1953. ISBN 260102125.), která byla výhradně používána; nyní je nahrazována zahraničními publikacemi. (Jermář, 2017, s. 12)

⁵⁹ Žil v letech 1922-1982, byl žákem Stanislava Krtičky, byl členem orchestru Gustava Broma a sólistou v orchestru Karla Vlacha. V roce 1962 nahrál Koncert Es dur pro altový saxofon a smyčcový orchestr Alexandra Glazunova. Dále vedl Taneční orchestr Čs. rozhlasu (TOČR). (Jermář, 2017, s. 13)

⁶⁰ Narodil se v roce 1943. Klarinet vystudoval na JAMU. Byl členem orchestru Karla Vlacha, vystupoval i s orchestrem Gustava Broma, jako dlouholetý sólista hrál s orchestrem Ladislava Štáidla. Od roku 1983 vede Big band Felixe Slováčka. Na poli klasického saxofonového repertoáru je mu přičítána nahrávka Koncertu Es dur A. Glazunova. Jeho působení se ale řadí do oblasti populární hudby. (Jermář, 2017, s. 14)

⁶¹ příloha č. 1

⁶² ibidem

3 Výuka saxofonu v ČR

Výuka saxofonu je v ČR realizována na ZUŠ, konzervatořích, hudebních gymnáziích a vysokých školách. Dále je možné se zdokonalovat prostřednictvím saxofonových kurzů, workshopů a jiných seminářů.

3.1 ZUŠ

„Základní umělecká škola (zkráceně ZUŠ) je druh školy. ZUŠ poskytují základy vzdělání v uměleckých oborech – hudebním, výtvarném, tanečním a literárně-dramatickém. Organizují přípravné studium pro žáky od 5 let, základní studium I. stupně (7 roků) a II. stupně (4 roky) a studium pro dospělé (4 roky), případně studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin. V roce 2010 byl MŠMT ČR vydán Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání (RVP ZUV), podle kterého školy samy zpracovávaly školní vzdělávací programy s účinností od září 2012 (mimo některé pilotní školy). Tím se pevně usadily v systému českého uměleckého školství ve své specifické podobě (neposkytují stupeň vzdělání). Dříve byly tyto školy označovány názvem lidová škola umění (zkráceně LŠU, slangově liduška).“⁶³

V současné době je v ČR evidováno 502 ZUŠ⁶⁴, což je o 13 více, než v uvádí Michael Jermář ve své absolventské práci z roku 2017⁶⁵.

3.2 Konzervatoře a hudební gymnázium

„Konzervatoř je vzdělávací instituce se zaměřením zejména na nevýtvarné umělecké vzdělání, tedy hudbu, zpěv, tanec a hudebně dramatické umění. V Česku má konzervatoř v současné době v rámci českého vzdělávacího systému obvykle postavení obdobné jako střední škola (SŠ), v některých případech jako vyšší odborná škola (VOŠ), resp. pokud jde o dosažený stupeň vzdělání (kvalifikace – blíže ISCED), nejedná se tedy o vysokou školu

---

⁶³Základní umělecká škola, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-21]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1kladn%C3%AD_um%C4%9Bleck%C3%A1_%C5%A1kola

⁶⁴IZUŠ: *Seznam základních uměleckých škol* [online], c2011-2020. Sensio.cz s.r.o [cit. 2020-04-05].

Dostupné z: https://www.izus.cz/kontakt/seznam_zakladnich_umeleckych_skol_v_cr/

⁶⁵ Jermář, 2017, s. 19

(VŠ). Nicméně podobně jako VOŠ, či VŠ, se i konzervatoře mohou řadit mezi vzdělávací instituce, které poskytují terciární vzdělání.“⁶⁶

V současnosti je výuka klasického saxofonu v ČR uskutečňována na deseti konzervatořích a jednom hudebním gymnáziu. (Škrna, 2019, příloha č. 1)

Janáčkova konzervatoř v Ostravě

JKO⁶⁷ byla první konzervatoří, na které se začal saxofon vyučovat jako samostatný obor. Stalo se tomu v roce 2006 díky iniciativě Mgr. Soni Javůrkové⁶⁸ a Mgr. Františka Mixy. Třídou vede od jejího počátku až doposud dr Zbigniew Kaleta (*1976)⁶⁹, v letech 2009-2016 BcA. Daniel Troszok⁷⁰, od roku 2018 je dalším kantorem lic. Lukáš Kolek⁷¹. JKO je jednou z mála konzervatoří, která nabízí i kombinovanou formu studia. (podle ústního sdělení Zbigniewa Kalety, profesora JKO a OSU. Ostrava, 20. 4. 2020)

O roku 2003 pořádá JKO Mezinárodní interpretační soutěž Pro Bohemia Ostrava⁷², které se účastní i saxofonisté. Soutěž je omezena věkovými kategoriemi; není jen pro studenty konzervatoří, účastní se jí i mladší saxofonisté. Jednou podmínkou je však hra aspoň jedné skladby českého autora, což je v případě saxofonu dosti limitující.

---

⁶⁶ Konzervatoř, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Konzervato%C5%99>

⁶⁷ *Hlavní strana: JKO* [online], c2016. JKO [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://www.jko.cz/>

⁶⁸ ředitelka JKO; pozn. autorky

⁶⁹ Zbigniew Kaleta je absolventem Janáčkovy konzervatoře v Ostravě, IPUS Ostravské univerzity v oboru hra na klarinet a Hudební akademie Karla Szymanowského v Katovicích oboru hra na klarinet a hra na saxofon. V současné době působí jako první klarinetista v Národním symfonickém orchestru polského rozhlasu v Katovicích (NOSPR). *Saxofon: Vyučující* [online], c2016. [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://www.jko.cz/saxofon-vyucujici>

⁷⁰ Daniel Troszok je absolventem JKO a OSU. *Daniel Troszok* [online], c2020. [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://cz.linkedin.com/in/daniel-troszok-54a3a794>

⁷¹ Lukáš Kolek je absolventem JAKO, kde nyní vyučuje. V současné době dokončuje magisterský program studia na Hudební akademii v Katovicích ve hře na saxofon. *Saxofon: Vyučující* [online], c2016. [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://www.jko.cz/saxofon-vyucujici>

⁷² *Pro Bohemia* [online], c2016. Ostrava: JKO [cit. 2020-05-15]. Dostupné z: <https://www.jko.cz/pro-bohemia-2020-soutezni-podminky>

Pražská konzervatoř

Pražská konzervatoř⁷³ byla hned po JKO druhou školou, kde se obor hra na saxofon otevřel. Stalo se tomu v roce 2008 za snahy Pavla Fiedlera, který se stal první kantorem saxofonu a je jím doposud. Z důvodu velkého počtu zájemců o studium, začal roce 2011 na konzervatoři vyučovat také Pavel Škrna. (Škrna, 2019, příloha č. 1)

Konzervatoř Plzeň

Konzervatoř Plzeň⁷⁴ byla další školou, kde se započala výuka saxofonu. Stalo se tomu v roce 2009. Kantorem je doposud Mgr. Petr Valášek⁷⁵. (Škrna, 2019, příloha č. 1)

Konzervatoř v Teplicích

Teplická konzervatoř byla další školou, kde se začal v roce 2009 vyučovat obor saxofon. První kantorem byl až do roku 2014 Roman Fojtíček⁷⁶. V témže roce začal na konzervatoři učit Lukáš Čajka, dipl. um.⁷⁷⁷⁸. (Škrna, 2019, příloha č. 1)

---

⁷³ *Pražská konzervatoř: Základní informace* [online], c2009-2010. Praha: 4MAXi® [cit. 2020-04-22].

Dostupné z: <http://www.prgcons.cz/zakladniinformace>

⁷⁴ *Konzervatoř Plzeň* [online], c2007-2020. Plzeň: Konzervatoř Plzeň [cit. 2020-04-22]. Dostupné z:

<http://www.konzervatorplzen.cz/>

⁷⁵ Petr Valášek je absolventem AMU ve hře na klarinet. Působí v Orchestru Karla Vlacha jako basklarinetista a tenorsaxofonista. Dále je členem Clarinet Factory, kde hraje především na basklarinet. *Clarinet Factory: Členové souboru* [online], c2020. Redakční systém inCMS [cit. 2020-05-06]. Dostupné z:

<http://www.clarinet-factory.cz/clenove-souboru-p7.html>

⁷⁶ Roman Fojtíček (*1963) absolvoval KT v oboru hra na klarinet. Poté se začal věnovat studiu saxofonu – absolvoval KJJ. Je jedním ze zakládajících členů BSQ, ale v uskupení již nehraje. V roce 2003 založil České saxofonové kvarteto. Kromě hry na klarinet se snaží propagovat saxofon na koncertní úrovni.

Saxofon [online], [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: https://www.saxofon.cz/vlkova_fojticek_cv_cz.html

⁷⁷ Lukáš Čajka je absolventem Konzervatoře v Teplicích v oboru hra na klarinet u Mgr. Vladimíra Zíky. Je členem Severočeské filharmonie Teplice, Severočeského dechového tria, dechového orchestru Doubravanka a Big bandu Bonit. Je kapelníkem Big bandu teplické konzervatoře. *Lukáš Čajka* [online], c2017-2020.

Teplice: Konzervatoř Teplice & Vitalex Computers [cit. 2020-04-22]. Dostupné z:

<https://www.konzervatorteplice.cz/index.php?type=Employee&id=83>

⁷⁸ Avšak podle dostupných informací, proběhne na konzervatoři v blízké době konkurz na místo pedagoga saxofonu za Lukáše Čajku, který na konzervatoři jako pedagog saxofonu končí. *Konzervatoř*

Teplice [online], c2017-2020. Teplice: Konzervatoř Teplice & Vitalex Computers [cit. 2020-04-30].

Dostupné z: <https://www.konzervatorteplice.cz/index.php?type=Post&id=400&ref=blog>

Teplíce jsou kromě KJJ⁷⁹ jedinou konzervatoří⁸⁰, kde je vyučován vedle *klasického saxofonu* i *saxofon jazzový*. Stalo se tak v roce 2018, z iniciativy Mgr. Kateřiny Boudníkové, ředitelky školy. Od té doby je KT jedinou konzervatoří v republice, kde se studuje *klasický saxofon*⁸¹.

Na teplické konzervatoři je vedle denního studia možné studovat i kombinovanou formou studia.⁸²

Konzervatoř Pardubice

V roce 2011 došlo k otevření oboru hra na saxofon i na pardubické konzervatoři⁸³. První pedagogem se stal Pavel Škrna, který na škole setrval až do roku 2017. Od roku 2015 je v Pardubicích až doposud kantorem MgA. David Marišler. (Škrna, 2019, příloha č. 1)

Na pardubické konzervatoři je možnost kombinované formy studia.⁸⁴

Konzervatoř již od roku 2015 pořádá interpretační soutěž *Pardubické dechy*⁸⁵. Soutěž je určena pro studenty konzervatoří a hudebních gymnázií. Podmínkou je vždy hra povinné skladby.

---

⁷⁹ Konzervatoř Jaroslava Ježka *Požadavky* [online], 2018. Praha: Konzervatoř a VOŠ Jaroslava Ježka, Vojtěch Mašek [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://www.kjj.cz/new2018/uchazeci/zajemci-o-studium-na-konzervatori/pozadavky-saxofon>

⁸⁰ jedinou klasickou konzervatoří; poznámka autorky

⁸¹ k přejmenování došlo z důvodu odlišení saxofonu jazzového, na ostatních školách se vyučuje *hra na saxofon*; poznámka autorky

⁸² *Přijímací zkoušky* [online], [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: https://www.konzervatorteplice.cz/upload/files/Vyhlen-2.-kola-pijmacho-zen-pro-k.-rok-2020_21.pdf

⁸³ *Konzervatoř Pardubice* [online], [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <http://www.konzervatorpardubice.eu/>

⁸⁴ *Studium* [online], [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <http://www.konzervatorpardubice.eu/system/app/pages/search?scope=search-site&q=d%C3%A1lkov%C3%A9+studium>

⁸⁵ *Pardubické dechy* [online], [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <http://pd.konzervatorpardubice.eu/>

Konzervatoř České Budějovice

Saxofon se na konzervatoři v Českých Budějovicích⁸⁶ začal vyučovat v roce 2011. Kantorkou je doposud Kateřina Pavlíková, DiS. (Škrna, 2019, příloha č. 1)

Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž

V roce 2013 byla započata výuka saxofonu i na konzervatoři v Kroměříži⁸⁷. Až doposud je pedagogem MgA. et MgA. Antonín Mühlhansl. (Škrna, 2019, příloha č. 1)

Gymnázium a Hudební škola hlavního města Prahy, ZUŠ

„Posláním tohoto typu studia je poskytování plnohodnotného gymnaziálního vzdělání a hlubšího hudebního vzdělání v praktické – individuální formě a hudebně teoretické formě pro budoucí vysokoškoláky nejrůznějšího profesního zaměření. Vysokou úroveň hudební výuky dokazují vynikající výsledky studentů v národních i mezinárodních soutěžích a bezkonkurenční počty absolventů mezi špičkovými profesionálními hudebníky a hudebními amatéry. Tím získala škola pověst jedné z nejúspěšnějších škol s uměleckým zaměřením v ČR. Vysokou úroveň všeobecných vědomostí prokazují naši absolventi také v oborech přírodovědných a humanitních, mnozí studují i více vysokých škol různých oborů.“⁸⁸

Na hudebním gymnáziu je hra na saxofon vyučována od roku 2014 Romanem Fojtíčkem. (Škrna, 2019, příloha č. 1)

---

⁸⁶ *Konzervatoř ČB* [online], c2015. České Budějovice: studio MARKOnet.cz [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <http://www.konzervatorcb.cz/>

⁸⁷ *Úvod: Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž* [online], c2020. Kroměříž: Konzervatoř Pavla Josefa Vejvanovského Kroměříž [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <https://www.konzkm.cz/>

⁸⁸ *Gymnázium a Hudební škola hlavního města Prahy* [online], 2019. Praha [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: https://gymhud.webnode.cz/_files/200011403-b01a5b01a6/let%C3%A1%C4%8Dek%202019-B-3.pdf

Konzervatoř a střední škola Jana Deyla, příspěvková organizace

„Od založení školy bylo vzdělávání určeno především zrakově postiženým, v současnosti je realizace inkluzivního vzdělávání tou nejpřirozenější cestou, při níž se žáci učí vzájemnému respektu a přijímání různých odlišností. Vzdělávací nabídka zahrnuje několik oborů. V konzervatoři lze studovat šestiletý obor hudba nebo zpěv, ve střední škole čtyřletý maturitní obor ladění klavírů a příbuzných nástrojů s dvojím zaměřením – ladění nebo klavírnictví. Škola si klade za cíl poskytovat vzdělávání v takovém obsahu, aby připravila absolventy nejen pro další umělecké studium, ale aby hudebníci obstáli ve značné konkurenci a ladiči nebo klavírníci se uplatnili ve svém oboru.“⁸⁹

I na KJD se v současné době vyučuje saxofon. Stalo se tomu v roce 2015; pedagogem je od počátku Mgr. Jiří Urban⁹⁰ a od roku 2019 také Pavel Fiedler.

(Škrna, 2019, příloha č. 1)

Mezinárodní konzervatoř Praha

Na Mezinárodní konzervatoři⁹¹ se vyučuje saxofon od roku 2016. Jeho kantorkou je MgA. et BcA. Tereza Novotná⁹². (Škrna, 2019, příloha č. 1)

---

⁸⁹ *KDJ: O škole* [online], c2012-2019. Konzervatoř a střední škola Jana Deyla [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: KDJ: Mgr. Jiří Urban [online], c2012-2019. Konzervatoř a střední škola Jana Deyla [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <https://www.kjd.cz/index.php?pg=Jiri-Urban>

⁹⁰ Absolvent HAMU v Praze u prof. Etlíka a prof. Kostohryze ve hře na klarinet. Je jednatelem a vedoucím souboru Chorea Bohemica. V posledních letech působí také jako předseda maturitní komise na Pražské konzervatoři. *KDJ: Mgr. Jiří Urban* [online], c2012-2019. Konzervatoř a střední škola Jana Deyla [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <https://www.kjd.cz/index.php?pg=Jiri-Urban>

⁹¹ *HOME: Konzervator* [online], 2019. INTERNATIONAL CONSERVATORY PRAGUE, Michal Šaray [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <http://konzervatormkp.wixsite.com/konzervator>

⁹² Absolventka bakalářského programu OSU ve třídě dr Zbigniewa Kalety. V rámci Erasmu studovala na UMFC u dr hab Pawla Gusnara ve Varšavě. Spolupracuje s klavíristkou Alicí Lin. Je členkou saxofonového kvarteta ATAM. *Prokoncert: ATAM Saxophone Quartet a Tereza Novotná* [online], c2017. Arthas s.r.o [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <http://prokoncert.cz/blog/43>

Konzervatoř Brno

Studium hry na saxofon je nejmladším na konzervatoři v Brně⁹³; obor je vyučován od roku 2019 MgA. et MgA. Antonínem Mühlhanslem. (Škrna, 2019, příloha č. 1)

Konzervatoř Jaroslava Ježka

Vznikla v roce 1958 jako *Lidová konzervatoř*, později *Lidová škola umění*; status konzervatoře získala až v roce 1991, kdy došlo také k přejmenování na *KJJ*. Na rozdíl od výše zmíněných konzervatoří, nabízí KJJ studium nonartificiální hudby, tudíž studium klasického saxofonu zde nehledejme. Na KJJ je vyučován saxofon jazzový.⁹⁴

Škola nabízí také pomaturitní VOŠ studium, které je zaměřené na jazzový hudební žánr a je určeno pokročilým zájemcům. Toto studium je zpoplatněno.⁹⁵

3.3 VŠ

Další možností studia je vysoká škola – v případě *klasického saxofonu* pak *Ostravská univerzita*⁹⁶. Studovat klasický saxofon je zde možné od roku 2010 na FU Ostravské univerzity. Obor zde vzniknul z iniciativy prof. Dušana Foltýna⁹⁷, vedoucího katedry dechových nástrojů na OSU. Saxofon na OSU vyučuje dr Zbigniew Kaleta a od roku 2019 i jeho absolvent, lic Lukáš Kolek. (Kaleta)

---

⁹³ *Konzervatoř Brno* [online], Brno: Konzervatoř Brno, příspěvková organizace [cit. 2020-04-23]. Dostupné z: <https://konzervatorbrno.eu/>

⁹⁴ *Organizace školy* [online], 2018. Praha: Konzervatoř a VOŠ Jaroslava Ježka, Vojtěch Mašek [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://www.kjj.cz/new2018/o-skole/organizace-skoly>

⁹⁵ *Hudba zaměřeni Jazz* [online], c2018. Praha: Konzervatoř a VOŠ Jaroslava Ježka, Vojtěch Mašek [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://www.kjj.cz/new2018/vos/hudba-zamereni-jazz>

⁹⁶ *Ostravská univerzita* [online], Ostrava: Ostravská univerzita [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://www.osu.cz/>

⁹⁷ Dušan Foltýn (*1963) vystudoval hoboje na HAMU v Praze. Je laureátem mnoha národních i mezinárodních soutěží. Je vedoucím katedry dechových nástrojů na FU OSU, kde pravidelně pořádá mezinárodní hobojevé kurzy za účasti předních světových hobojistů. *Dušan Foltýn: hoboje* [online], [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: http://mladapraha.cz/musicapercinque/dusanfoltyn_cz.htm

Saxofon v jazzovém pojetí je možné studovat na HAMU⁹⁸ a JAMU⁹⁹.

3.4 Kurzy, masterclasses, workshopy aj.

Další možností zdokonalování svého hraní je účast na mistrovských kurzech (masterclasses) významných světových saxofonistů, účast na workshopech a jiných saxofonových událostech. V ČR jsou populární *Mezinárodní interpretační kurzy ve hře na klarinet a saxofon v Ostravě*¹⁰⁰. Ty se konají díky profesorům klarinetu – Igoru Františákovi¹⁰¹ a Karlu Dohnalovi¹⁰² od roku 2001. V roce 2003 se kurzů poprvé zúčastnil saxofonista Philippe Portejoie¹⁰³ a dodnes vede saxofonové třídy. Prostřednictvím takových kurzů se setkáváme s přístupem zahraničních škol a získáváme přístup k novým informacím

---

⁹⁸ *Saxofon: jazz* [online], c2015-2018. Praha: AMU Praha, c Jiří Kiosek [cit. 2020-04-25]. Dostupné z: <https://sp.amu.cz/cs/obor8201R110.html>

⁹⁹ *Jazzová interpretace: HF* [online], Brno: Hudební fakulta JAMU v Brně [cit. 2020-04-25]. Dostupné z: <http://hf.jamu.cz/studium/obory/jazz.html>

¹⁰⁰ *Interpretační kurzy: O nás* [online], Ostrava: Umělecká agentura a vydavatelství FMG Artists [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <http://www.fmgartists.cz/cs/interpretační-kurzy/o-nas.html>

¹⁰¹ Igor Františák (*1974) je český klarinetista, absolvent OSU (na které nyní i vyučuje) a Norwegian Academy of Music. Byl oceněn na řadě mezinárodních soutěží a sólově vystupoval s mnohými symfonickými orchestry. V současné době se zabývá hrou na historické nástroje. Je ředitelem *Svatováclavského hudebního festivalu*, který obohacuje hudební scénu v Moravskoslezském kraji. *Igor Františák* [online], [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://shf.cz/interpret/igor-frantisak/>
Igor Františák [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z:

https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1002064&fbclid=IwAR1a7GGoPNfCZY5QUWpQvg7hHfpL_wCr6b33rk3rJaWgT_5SVSXky1oFB34

¹⁰² Karel Dohnal (*1973) je český klarinetista, absolvent HAMU a stáží na vysokých školách v Londýně, Berlíně, Petrohradě a Hilversumu. Je laureátem významných mezinárodních soutěží (např. Pražské jaro). Vyučuje na interpretačních kurzech u nás i v zahraničí. *Karel Dohnal* [online], [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: http://bohemianartists.cz/03a_karel_dohnal.php

¹⁰³ Philippe Portejoie (*1956) je francouzský saxofonista, sólista a profesor na Pařížské regionální konzervatoři (CRR de Paris). Kromě sólové hry se věnoval také komorní hře. Právě jeho mistrovské kurzy se staly těžištěm pro průkopníky českého klasického saxofonu. *Philippe Portejoie* [online], CHAPONOST - FRANCE: BG FRANCK BICHON - 42, Route de Brignais - 69630 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.bgfranckbichon.com/content/en/2018/06/01/philippe-portejoie-4/>

a současným trendům. Ostravských interpretačních kurzů se v současné době účastní kromě Phillipa Portejoie také Paweł Gusnar¹⁰⁴ a Michał Knot¹⁰⁵. (Jermář, 2017, s. 9)

*World Saxophone Congress*¹⁰⁶ je hudební festival klasického saxofonu, který sdružuje saxofonisty z celého světa. Založili ho saxofonisté, žáci Marcela Muleho – Paul Brodie (1934-2007) a Eugene Rousseau (*1932). Poprvé se konal v roce 1969 v Chicagu a v současné době je pořádán každé tři roky. Na kongresu vystupují uznávaní mezinárodní sólisté, komorní uskupení, ale i symfonické orchestry. V roce 2021 proběhne 19. kongres a bude se konat v Japonsku.

*Saxophobia Bratislava*¹⁰⁷ jsou mistrovské kurzy (masterclasses), které se zaměřují na výuku saxofonu v oblasti klasické hudby. Poprvé se uskutečnily v roce 2017, se záměrem osvěty saxofonu, jakožto klasického nástroje. V současné době se kurzy konají každým rokem. Jako lektoři jsou zvaní uznávaní mezinárodní sólisté a profesori, kteří krom výuky vystupují na koncertě. Na druhém koncertě se podílí i účastníci kurzů; je vytvořen cca 50členný saxofonový orchestr.

3.5 Výuka v Polsku

Protože je jediná možnost studia klasického saxofonu v ČR realizována na Ostravské Univerzitě¹⁰⁸, je zcela logické, že při snaze hledat další možnosti pro studium, nás kroky povedou do Polska, které je ne tak vzdálenou destinací a například pro studenty z Ostravska

---

¹⁰⁴ Paweł Gusnar (*1976) je polský saxofonista, sólista a komorní hudebník, propagátor polské soudobé hudby. Vyučuje klasický saxofon na Hudební univerzitě Fryderyka Chopina ve Varšavě. Na vysoké úrovni se věnuje i jazzu a taneční hudbě. *Paweł Gusnar* [online], [cit. 2020-05-12]. Dostupné z:

https://europe.yamaha.com/en/artists/p/pawel_gusnar.html

¹⁰⁵ Michał Knot (*1987) je polský saxofonista, působící ve Vídni, sólista na světové úrovni. Společně s akordeonistou Bogdanem Laketic je součástí komorního uskupení *Duo Aliada*; hrají klasický repertoár a vystoupili již ve více než třiceti zemích. *Michał Knot* [online], [cit. 2020-05-12]. Dostupné z:

<https://www.selmer.fr/en/artist/michal-knot>

¹⁰⁶ *International Saxophone Committee* [online], [cit. 2020-05-12]. Dostupné z:

<https://www.saxophonecommittee.com/>

¹⁰⁷ KLASOVÁ, Alžbeta, 2017. *Saxophobia*. *Hudobný život* [online]. Hudobné centrum, Music centre Slovakia, **XLIX**(4), 6 [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: https://hc.sk/data/webHZ/2017/web-hz-4_2017.pdf; *Saxophobia Bratislava 2020* [online], c2020. Bratislavské kultúrne a informačné stredisko [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <https://www.bkis.sk/podujatie/saxophobia-bratislava-2020/>

¹⁰⁸ více v kapitole 3.3

i dostupnější¹⁰⁹, než by byla například Praha¹¹⁰¹¹¹. Dalším benefitem jsou větší možnosti studia – klasický saxofon se studuje například na univerzitách v Katovicích, Krakově, Poznani, Varšavě, Lodži, Wroclavi, Bydhošti nebo Gdaňsku. Celková úroveň klasického saxofonu je v Polsku vyšší než v ČR. Důvody, proč tomu tak je, nalezneme dva základní: delší tradice výuky a odlišný školský systém. (dle korespondence s Lukášem Kolkem, profesorem JKO a OSU. Ostrava, 19. 4. 2020)

Jak tvrdí dr. Zbigniew Kaleta, profesor Ostravské Univerzity, Polsko nás s výukou klasického saxofonu předběhlo o jednu až dvě generace. Saxofon tam nyní učí vystudovaní saxofonisté ve středním věku a jejich pedagogové, kteří již saxofonové vzdělání také měli, jsou již ve věku důchodovém. Tuto starší generaci učili pedagogové, kteří byli původně vystudovaní klarinetisté. A přesně v tomto stádiu se nachází ČR nyní – saxofon převážně vyučují vystudovaní klarinetisté, kteří si buď saxofonové vzdělání dodělali nebo nikoliv. Naštěstí již dorůstá generace saxofonistů, kteří toto vzdělání mají. (podle ústního sdělení Zbigniewa Kalety, profesora JKO a OSU. Ostrava, 20. 4. 2020)

Co se polského školského systému týče, je složitější než ten náš. Ve větších městech fungují základní hudební školy prvního stupně – něco jako naše základní školy, ale dávají žákům i hudební vzdělání; už přijetí na takový typ školy je podmíněno talentovou zkouškou. Kromě běžných předmětů je tam vyučována základní hudební teorie a hra na nástroj se vyučuje dvakrát (nebo třikrát) týdně¹¹²; žáci mají pravidelné přehrávky před odbornou komisí. Ale tyto školy nejsou v menších městech – tam probíhá výuka obdobně jako u nás – tedy formou odpolední výuky na umělecké škole. (podle ústního sdělení Zbigniewa Kalety, profesora JKO a OSU. Ostrava, 20. 4. 2020 a dle korespondence s Lukášem Kolkem, profesorem JKO a OSU. Ostrava, 19. 4. 2020)

---

¹⁰⁹ Ostrava – Katowice = cca 90 km; Ostrava – Wroclaw = cca 200 km; Ostrava – Lodž = cca 280 km

Ostrava – Varšava = cca 375 km; Ostrava – Poznaň = cca 420 km;

¹¹⁰ Ostrava – Praha = cca 360 km

¹¹¹ Ale ani z jiných měst nejsou, v porovnání s Ostravou, některé polské univerzity tak vzdálené: Teplice – Wroclaw = cca 350 km; Teplice – Ostrava = cca 450 km; Teplice – Katowice = cca 500 km; Praha – Wroclaw = cca 280 km; Praha – Katowice = cca 450 km

¹¹² tedy více než na naší ZUŠ – tam je běžná jedna vyučovací hodina týdně; poznámka autorky

Na rozdíl od našeho školského systému, nemají v Polsku konzervatoře. Mají střední hudební školy druhého stupně – gymnázia. Výuka probíhá obdobně jako na hudebních gymnáziích u nás. Na prvním i druhém stupni hudebních škol se vyučuje saxofon klasický. Až teprve na univerzitě se dá zvolit mezi klasickým nebo jazzovým saxofonem; jazzový saxofon ale v Polsku nemá takovou tradici a dříve se vyučoval jen na univerzitě v Katowicích. (podle ústního sdělení Zbigniewa Kalety, profesora JKO a OSU. Ostrava, 20. 4. 2020)

Dalším indikátorem kvality polských saxofonistů může být fakt, že již na prvním stupni hudebních škol (u nás tedy na úrovni ZUŠ), smí učit pouze ti, kteří dosáhli magisterského titulu z klasického saxofonu. (dle korespondence s Lukášem Kolkem, profesorem JKO a OSU. Ostrava, 19. 4. 2020)

4 Národní saxofonové školy

4.1 Národní škola

Pojem *národní škola* v sobě skrývá určité interpretační zvyklosti, charakteristický styl hry v dané lokalitě, v určité době. V praxi od sebe jednotlivé školy rozeznáme díky svému odlišnému tónovému přístupu a frázování. (Wiedemannová, 2019, s. 19)

Slovo *národní* se používá pro první vlastní styl v určité lokalitě, za předpokladu, že tam žádný vlastní styl dříve nebyl a byl používán nějaký cizí. Národní škola by se měla z části zakládat i na národní tradici, folklóru a být tak lehce odlišitelná od školy jiné. (Jermář, 2017, s. 4)

Každá škola má své průkopníky, kteří jsou postupem času považováni za její zakladatele. Předpokládá se, že za sebou zanechávají i své pokračovatele, tím pádem nedochází ke ztrátě jejich práce a toto kulturní dědictví se tak může šířit dále. (Jermář, 2017, s. 4)

4.1.2 Francouzská saxofonová škola

Pokud bychom hledali synonymum k francouzské škole, bylo by to jméno Marcel Mule (1901-2001). Tento muž byl považován za průkopníka a otce klasického saxofonu. Začínal jako hráč ve vojenské kapele, v roce 1923 se stal sólistou *Garde Républicaine Band*. S některými muzikanty z tohoto uskupení v roce 1928 spoluzaložil první saxofonové kvarteto *Garde Républicaine Saxophone Quartet*, které později opustil a v roce založil kvarteto *Paris Saxophone Quartet*, které se později (1951) přejmenovalo na *Marcel Mule Saxophone Quartet*. Mule hrál v každém z uvedených souborů na sopránový saxofon. V roce 1942 přijal místo profesora saxofonové třídy na Pařížské konzervatoři¹¹³, kde se saxofon kvůli válce od roku 1870 nevyučoval. Mule se tak po Adolphu Saxovi stal druhým

---

¹¹³ Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris

Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris: homepage [online], 209 AVENUE JEAN-JAURÈS 75019 PARIS [cit. 2020-05-12]. Dostupné z: <http://www.conservatoiredeparis.fr/en/accueil/>

profesorem saxofonu na konzervatoři a po více jak sedmdesáti letech obnovil profesionální výuku nástroje. (Ingham, 1998, s. 43, 44)

Charakteristickými znaky pro styl hry Marcela Muleho – a tedy francouzské školy, se staly jeho hladké spoje, teplý a kulatý tón; dále se zasloužil o zavedení kontrolovaného vibrata do oblasti *klasického saxofonu* (do té doby bylo typické pouze pro jazzovou a taneční hudbu). (Wiedemannová, 2019, s. 21)

Následovníkem Muleho na Pařížské konzervatoři byl jeho žák Daniel Deffayet (1922-2002), dále pak Claude Delangle (*1957), který na konzervatoři učí doposud. (Wiedemannová, 2019, s. 16)

4.1.3 Americká saxofonová škola

Americká saxofonová škola se vyvíjela v podobnou dobu jako škola francouzská, ale na jiné straně oceánu. Hlavním představiteli byli Laurence (Larry) Teal (1905-1984) a Cecil Leeson (1902-1989). Styl hry těchto dvou škol je velice podobný, ale ovlivněný kulturními odlišnostmi Francie a USA. (Wiedemannová, 2019, s. 20)

Cecil Leeson byl velkým propagátorem klasického saxofonu. Americká společnost měla nástroj zaškatulkovaný pouze v „lehčích“, komerčních žánrech (např. v taneční hudbě). Zájem veřejnosti o klasický saxofon podchytil svým vystoupením v *New York Town Hall* v roce 1937. Nejspíše hrál Suitu pro altsaxofon a klavír od Paula Crestona¹¹⁴, se kterým spolupracoval. Leeson učil soukromě a později i na významných univerzitách, včetně *Northwestern University*, Evanston, Illinois a *Ball State University*, Muncie, Indiana. (Ingham, 1998, s. 39)

Larry Teal byl výborným studiovým hráčem, byl oceňovaný za kvalitu svého tónu a muzikalitu. Stal se prvním profesorem saxofonu na Michiganské Univerzitě, kde založil první doktorské studium saxofonu v USA, což vedlo k uznání hry na saxofon jako samostatného oboru. Další zásluhou Teala bylo napsání učebnice *The Art of Saxophone Playing*, která se stala výborným zdrojem pro učitele saxofonu. (Ingham, 1998, s. 39, 40)

---

¹¹⁴ rozený Giuseppe Guttovveggio (1906-1985) byl italsko-americký hudební skladatel

Paul Creston, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Paul_Creston

4.1.4 Německá saxofonová škola

Synonymem pro Německou saxofonovou školu je jméno Sigur Rascher (1907-2001). Rascher se narodil v Německu, ale kvůli nacistické netoleranci nástroje byl donucen zemi opustit. V roce 1934 se stal profesorem saxofonu na *Royal Conservatory* v Copenhagenu a později také na *Malmo Conservatory* ve Švédsku. V roce 1939 emigroval do USA, kde působil jako sólový hráč s mnohými symfonickými orchestry (např. *Boston Symphony Orchestra*, *the New York Philharmonic*, *the Philadelphia Orchestra* nebo *the Cleveland Orchestra*). Stal se inspirací pro mnoho skladatelů, kteří pro něj psali svá díla (např. Alexandr Konstantinovič Glazunov¹¹⁵ - *Koncert Es dur pro altový saxofon a smyčcový orchestr* nebo Jacques Ibert¹¹⁶ – *Concertino da Camera*); v mnohých skladbách, Rascherovi dedikovaných, se vyskytují pasáže v *altissimovém rejstříku*¹¹⁷. (Ingham, 1998, s. 42)

Rascherova zvuková představa se zakládala na originálech Saxovy výroby, odmítal novější, technicky zdokonalené nástroje. Věřil, že staré kusy mají svůj tonální charakter a precizní ozev *altissima*. Ve své knize *Top Tones*¹¹⁸ se problematice přefukovaných tónů věnuje. Jeho zásluhou je tak znatelné rozšíření rozsahu nástroje. (Ingham, 1998, s. 42)

---

¹¹⁵ ruský hudební skladatel, žil v letech 1865-1936

Alexandr Glazunov, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Alexandr_Glazunov

¹¹⁶ francouzský hudební skladatel, žil v letech 1890-1962

Jacques Ibert, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Jacques_Ibert

¹¹⁷ Termín používaný pro tóny nad rozsah nástroje (psaný rozsah saxofonu je od a/b-F/Fis3 v závislosti na typu nástroje; těchto tónů lze dosáhnout pomocí běžných hmatů). Altissimo je založené na přefukovaných tónech – alikvótách, v závislosti na schopnosti hráče se tak rozsah nástroje stává téměř neomezeným; jsou hrány pomocí speciálních hmatů. (Wiedemannová, 2019, s. 20)

¹¹⁸ Rascher, S. M.: *Top Tones for the Saxophone*, 1941.

5 Praktická část

5.1 Uvedení do problematiky

Protože se hře na saxofon věnuji již desátým rokem a tento nástroj je pro mě životní náplní, přála bych mu, aby se o něm více vědělo. Když zmíním, že hraji na saxofon, starší generace si většinou představí saxofon na tehdejší populární scéně a Felixe Slovácka. Řada muzikantů si vybaví jazzový klub a saxofonistu, který hraje improvizovaná sóla. Mladší generace zase převážně slýchá saxofon v rádiu, kde hraje ostinátní rytmus nebo nějaké sólo v refrénu, nutno podotknout, že často modifikovaným tónem. Tak či onak, málokdo ví, že se dá saxofon studovat, a to dokonce i na vysoké škole.

Zásadní problém ovšem nastává, když přijde řeč na žánr nebo dokonce na repertoár, který je na nástroj hrán. Marně se snažím vysvětlit, že nestuduji jazzovou, nýbrž klasickou hudbu, že se neučím improvizovat a jednoduše, že mým studijním oborem je *klasický saxofon*, což zpravidla přináší otázky ohledně repertoáru a pro mnohé je velice překvapivé, že i klasický koncert se dá na saxofon zahrát. Někteří se dokonce táží, zda je *klasický saxofon* nějak jinak zahnutý než ten *jazzový*. Jiní mají dojem, že se pojmem *klasický saxofon* rozumí saxofon, v ‚klasické‘ podobě, tedy ‚jak ho známe‘: ‚ta zahnutá trubka‘.

Najdou se jedinci, kteří nevyklučují existenci klasického repertoáru pro saxofon, ale už ne každý ví, že ‚*klasický saxofon*‘ je oficiální pojem, který se používá pro odlišení klasického pojetí saxofonu od toho masivního jazzového. Je pravda, že saxofonový repertoár je v souvislosti s mládím nástroje více moderní než u jiných nástrojů, proto na první poslech upoutá větší pozornost než například Mozartův klarinetový koncert¹¹⁹. Ano, i saxofon má svůj dostačující repertoár, začíná sice v období romantismu, ale existují i mnohé, hojně hrané transkripce.

---

¹¹⁹ Wolfgang Amadeus Mozart: Clarinet Concerto in A major, K.622; je jediným Mozartovým koncertem pro klarinet; je stěžejním dílem klarinetového repertoáru. Ingham ve své knize (*The Cambridge Companion to the Saxophone*, s. 51) uvádí paralelu mezi napsáním tohoto díla v roce 1790 a vznikem klarinetu okolo roku 1700; podobná doba (přibližně devadesát let) dělí vznik saxofonu kolem roku 1840 a napsání významného díla pro saxofon, v oblasti klasické hudby – Ibertova *Concertina da Camera* v roce 1935.

Dalším klamem je tvrzení, že se saxofon studuje jen jako vedlejší, příbuzný nástroj ke klarinetu. To vše si myslím, že je způsobené krátkou dobou výuky u nás, tím pádem minimem vystudovaných lidí a s tím se pojící malé působení klasického saxofonu na širokou veřejnost.

Ještě bych dodala, že minimálně mezi saxofonisty nebo i hráči na jiné hudební nástroje s jazzovým zaměřením dochází k určité tenzi, když se přednese pojem ‚klasický saxofon‘. Mnozí ho neuznávají. Případá jim nudný, bez invence, bez uplatnění. Myslí si, že každý umí zahrát ‚rovně‘. Ale hraní *klasické hudby* není jen o ‚rovném‘ hraní. Studium na klasické konzervatoři přináší hráčům technické ovládnutí nástroje; saxofon, jako každý jiný nástroj má svá technická úskalí, například obtížný ozev spodních tónů, obecné zvládnutí dechové opory, obtížné spoje mezi jednotlivými rejstříky aj. Klasický přístup se dále vyznačuje specifickou prací s tónem – dosažení určité kultivovanosti. Takto připravený hráč je připravený pro hru jiných hudebních žánrů, které vyžadují především jiný tónový přístup, frázování a určitou ‚stylovost‘. Je však potřeba mít i určitou vědomostní nadstavbu – pokud bychom se bavili o *jazzu*, tak zvládnutí *jazzové harmonie* je složitější než ovládnutí *harmonie klasické*; ta je ovšem základem pro zvládnutí té *jazzové* ‚nadstavby‘. Že hra jiného hudebního žánru není jen o hře ‚rovně‘ nebo ‚houpavě‘, se můžeme přesvědčit například v symfonických orchestrech; když se filharmonici setkají s muzikálovou hudbou, kde je vyžadováno *swingové frázování*, noty dokáží ‚houpat‘, ale hudba zní pořád symfonicky, chybí jim určitá ‚stylovost‘. S klasickými saxofonisty je to obdobné; naopak i účast ‚neklasického‘ saxofonisty v symfonickém orchestru může být problematická. Některé orchestrální party obsahují například hluboké tóny v nízkých polohách, čehož se na jazzové hubice¹²⁰ dosahuje obtížně.

Otázkou zůstává, proč je postavení saxofonu takové. Jak bylo již výše zmíněno, v porovnání s jinými nástroji je saxofon poměrně mladým nástrojem, například za klarinetem, tedy v podobě, ve které ho dnes známe, zaostává o více jak o sto let. Není tedy divu, že ani jeho postavení není plně ukotveno. Další problematikou je jeho nepřilíš klasické pojetí, i když, jak již víme, vzniknul za účely klasické hudby. Veliký problém vidím

---

¹²⁰ mají větší otevření a odklon od plátku než ty klasické, dovolují tak hráči tvorbu mohutnějšího a silnějšího tónu, který by některé sekce, se kterými se má tónově pojit naopak přehlušil; hra nízkých dynamik, obzvláště v krajních polohách nástroje je na takové hubice problematická; poznámka autorky

například v malém množství hraných orchestrálních skladeb, ve kterých se saxofon vyskytuje, i tato problematika je zmíněná výše.

Další myšlenku mi vnukl anonymní respondent dotazníku, který zmínil skladbu *Tenkrát na západě* jako svoji asociaci se saxofonem. Připojil myšlenku, že klasickému saxofonu nejspíše chybí známé skladby, protože jedině tak si ho lidé zapamatují a v tomto duchu i vybaví. S tímto výrokem musím částečně souhlasit, protože, jak prozradil také průzkum, značná část respondentů si se saxofonem asociuje jméno Felix Slováček, což je logické, protože je známým saxofonistou, který působil na lidi skrze skladby, které byly populární. Řekla bych, že tento druh asociace je velice podobný. Ale proč u nás nejsou známé skladby klasického repertoáru saxofonu? Otázkou je, jestli si široká veřejnost vybaví například nějaký z klarinetových koncertů, jestli existuje nějaká skladba, kterou mají lidé spojenou právě s tímto nástrojem. Troufám si tvrdit, že nikoliv. Avšak klarinet je za klasický nástroj považován, i když jeho využití je také široké.

Co se saxofonu týče, bohužel u nás nebyl žádný zakladatel, ‚otec saxofonu‘, žádné jméno jako *Marcel Mule*, ani žádný z jeho pokračovatelů. Tudíž se k nám dlouho nedostávaly informace, které ve světě, který je ovlivněn právě tímto jménem nebo jménem jeho následníků, jsou dostupné. Ani skladby, které jsou na saxofon hrány tu tedy nejsou toliko známy.

Netroufám si říci, zda u nás existuje něco jako pojem ‚česká saxofonová škola‘, ale musím uznat, že snahy o nějakou tradici *klasické hry* jsou několik let viditelné a věřím, že nastane doba, kdy tu budou generace vzdělaných klasických saxofonistů a budeme se moci bavit o plnohodnotné existenci *české saxofonové školy*.

Jak již bylo výše zmíněno, hra na saxofon byla u nás provozována převážně klarinetisty, kteří se stali ‚saxofonisty samouky‘. Myslím si, že tento trend se již daří ve velké míře odvracet, ale vzhledem k poměrně nedávnému začátku výuky saxofonu na klasických konzervatořích bude ještě nějakou dobu trvat, než začnou absolventi *klasického saxofonu* učit zase nové generace saxofonistů. Netvrdím, že získané absolutorium z nástroje zaručuje pedagogické kvality jedince a naopak, že vystudovaný klarinetista neumí naučit hře na saxofon, když se jí sám aktivně věnuje. Problém může spočívat v nedostatku informačního zázemí, nepřilísné znalosti repertoáru, jiné hmatové a nátiskové technice – na první pohled jsou to možná nuance, ale právě tyto zmíněné záležitosti odlišují saxofonistu od klarinetisty

a *klasického* saxofonistu od *jazzového*. Pokud se chceme věnovat hře na saxofon na vysoké úrovni, měli bychom sledovat trendy, které přichází např. z Polska nebo Francie. K tomu je potřeba navštěvovat *masterclasses* zahraničních saxofonistů, kurzy, workshopy aj. Dle mého názoru se touto cestou mnoho pedagogů nejen že nevzdělává, ale ani o těchto možnostech neinformuje své žáky.

Větší problém vidím v případech, kdy např. vystudovaný flétnista učí na nějaké menší ZUŠ více nástrojů, které ovšem neovládá – mezi nimi i saxofon. Toto řešení je sice finančně úsporné, ale mělo by se brát v úvahu, že každé dítě je potenciální talent a každé takové zmaření talentu je velice smutné.

Otázkou je, zda si je vedení ZUŠ a konzervatoří vědomo této problematiky a vyžaduje po svých zaměstnancích odborné vzdělání v daném oboru. Na toto téma jsem se dotazovala Pavla Škrny¹²¹, který jakožto vystudovaný klarinetista a *jazzový* saxofonista učí *klasický* saxofon na Pražské konzervatoři a rozhodl se pro doplnění vzdělání studiem *klasického* saxofonu na OSU. V rozhovoru uvedl, že po něm vedení školy další vzdělání nepožadovalo; absolutorium konzervatoře je prý pro výuku (na téže škole) dostačující. Jeho studium na VŠ vedení sice ocenilo, ale ideální ‚studijní podmínky‘ mu nenabídlo (např. studijní volno).¹²²

Jak jsem již zmínila, lidé, kteří v současné době studují saxofon, představují novou generaci muzikantů, kteří mají čistě ‚saxofonové vzdělání‘, proto si myslím, že většina z nich už ale neovládá klarinet; saxofon byl pro ně prvním nástrojem. Tento jev má svá pro i proti, ale každopádně se nedá zpochybnit, že čím více nástrojů člověk ovládá, tím více je v praxi flexibilním. A bohužel musím ze své zkušenosti potvrdit, že ne každý saxofonista si vystačí pouze s hrou na saxofon; klarinet nebo flétna jsou dobrým instrumentálním doplněním. Jestli má saxofonu předcházet klarinet je tedy další spornou otázkou. Jedním z pohledů může být ‚vhodnost‘ začít na klarinet, protože je pro hudební praxi potřebný, opačný pohled říká, že je zbytečné se zdržovat jinými hmaty a ‚kazit si nátisk‘. Tuto problematiku jsem v dotazníku z praktických důvodů vynechala (otázka by musela mít formu *otevřené odpovědi*, protože se na ni nedá jednoduše odpovědět, zda *ano* či *ne*. Šlo by

---

¹²¹ příloha č. 1

¹²² ibidem

o pouhý sběr názorů jednotlivých respondentů, pokud by byli vůbec ochotni odpovědět), ale tázala jsem se na ni opět Pavla Škrny, jakožto profesora saxofonu, který kromě výuky také aktivně hraje. Ale ani jeho názor není přímočarý. Uvádí, že pro saxofonisty, kteří se rozhodnou být orientovaní pouze na ‚klasiku‘, je klarinet nejspíše zbytečným zdržením. Nicméně stěžejním faktorem je podle něj otázka ‚uživení se‘. To může být pro absolventy klasického saxofonu problematické – nabízí se jim možnost učit na ZUŠ nebo na konzervatoři, občasně se podívat do orchestru (ale stálé místo v orchestru saxofon nemá) nebo být součástí komorního souboru; stát se sólovým saxofonistou světového měřítk se nepovede každému, je tedy velice pravděpodobné, že každý *klasický* saxofonista, který se chce uživit, musí hrát i jiné žánry, kde je setkání se s klarinetem více než pravděpodobné. Škrna dále uvádí hru v muzikálovém orchestru¹²³, kde obtížnost klarinetových partů vyžaduje schopnosti hráče na úrovni absolventa konzervatoře – na takové úrovni ve hře na saxofon i klarinet jsou podle něj v dnešní době především čtyřicátníci a hudebníci starší. Zmiňuje úroveň absolventů KJJ, kteří mají k saxofonu obligátně flétnu nebo klarinet¹²⁴ a jejich úroveň na tyto vedlejší nástroje není vysoká. Podotýká, že na Pražské konzervatoři se zatím studium obligátního klarinetu nepodařila prosadit. Pro doplnění musím dodat, že například na Konzervatoři v Teplicích je hra na klarinet povinná v 5. a 6. ročníku; v Pardubicích a JKO v 5. ročníku. Tato obligátní výuka nemá a ani nemůže nahradit plnohodnotné studium nástroje jako hlavního oboru, má studenty s nástrojem seznámit, případně nastínit možná úskalí hry na daný nástroj. Faktem ale zůstává, že přechod z klarinetu na saxofon je jednodušší nežli ze saxofonu na klarinet. (příloha č. 1)

Pokud jsem nastínila téma multiinstrumentalismu, nastává otázka, jak je to v praxi s využitím jednotlivých typů saxofonu. Na první pohled by se mohlo zdát, že každý saxofonista umí hrát na všechny typy saxofonů, ale není tomu tak. Každý saxofon má určitá specifika – dech, dechová opora, nátisk, ale i váha samotného nástroje, která můžou činit potíže; patrně ne každý jedinec je fyzicky zdatný na zvládnutí saxofonu. Dalším kritériem je samozřejmě finanční stránka a celková dostupnost a výjimečnost jednotlivých typů saxofonu.

---

¹²³ v jeho případě je to orchestr Hudebního divadla Karlín; poznámka autorky

¹²⁴ na KJJ je povinnost obligátního nástroje (flétny i klarinetu) v 2. a 3. ročníku; každý nástroj je vyučován jeden rok (dle korespondence s Martinem Heyzlem, studentem KJJ. Praha, 12. 5. 2020.)

Obecně se považuje altsaxofon jako základ hry na saxofon. Faktem zůstává, že je pro tento typ nástroje napsáno největší množství skladeb. Avšak řekla bych, že srovnatelný počet lidí má jako svůj základní saxofon (a také nástroj, který osobně vlastní) tenorsaxofon. Pro tento typ však neexistuje mnoho sólových notových materiálů, ale velké využití má v kapelách a big bandech. Tenorsaxofonisti často nejsou schopni ovládat altový saxofon, který vyžaduje více zpevněný nátisk a přesnější drobnou prstovou techniku. Poněkud překvapivým, ale dnes již častým jevem, je hojně využívání soprán saxofonu, jako primárního nástroje pro sólovou hru. Pravdou je, že vedle altsaxofonu je pro soprán saxofon také hodně sólových skladeb napsáno a je tedy výbornou volbou pro sólový nástroj. Ovšem stále místo například v big bandech a plesových kapelách nemívá. Asi nejméně používaným nástrojem pro sólové účely je barytonsaxofon. O to vzácnější a více inspirativní je pro hráče tento typ nástroje ovládnout. Má však mnohá úskalí – v big bandech je pouze jeden post, ostatně jako je tomu i v jiných uskupeních, protože obsazení více jak jednoho ‚basového nástroje‘ v sekci není běžné (s výjimkou symfonického orchestru).

Jak už jsem zmínila, altsaxofon je považovaný základní typ saxofonu, na který se hojně hraje. V případě studia na konzervatoři je altsaxofon často i podmínkou u přijímacích zkoušek. Při zkoumání jednotlivých požadavků škol jsem ale dospěla k poznatku, že pouze na Pražské konzervatoři a Konzervatoři Brno je napsána podmínka zahrání alespoň jedné přednesové skladby nebo etudy (na Pražské konzervatoři je požadováno obojí) na altsaxofon. Že je tato podmínka vyžadována i na jiných školách, se uchazeč dozví nejspíše jen při konzultacích s vyučujícími. Jak uvedl student 3. ročníku Pražské konzervatoře Ondřej Palán¹²⁵, nutnost altsaxofonu si jakožto hráč na soprán saxofon před přijímacími zkouškami zjišťoval. Dle jeho výpovědi mu bylo i na dalších konzervatořích – konkrétně v Kroměříži, Pardubicích a Plzni sděleno, že musí hrát na altsaxofon a se soprán saxofonem pár let počkat. Pouze od Lukáše Čajky z teplické konzervatoře mu byl udělen souhlas s hrou na soprán saxofon bez nutnosti začátku na altsaxofon. Pro doplnění musím dodat ještě případ JKO – tam má uchazeč možnost výběru, na který saxofon (soprán, alt, tenor, baryton) přijímací zkoušku vykoná. Zbigniew Kaleta, který na JKO saxofon vyučuje mi sdělil, že tím škola dává možnost vykonat zkoušku studentům, kteří na ZUŠ hráli na jiný než altový saxofon (na ZUŠ není povinné na tento typ hrát). Zároveň jsou prý uchazeči obeznámeni

---

¹²⁵ podle ústního sdělení Ondřeje Palána, studenta Pražské konzervatoře. Praha, 21. 4. 2020.

s faktem, že na konzervatoři je hra na altsaxofon nemine a mají tak čas si do začátku školního roku saxofon opatřit a například pomocí konzultací se s hrou na něj seznámit.¹²⁶

O problematice povinnosti hry na altsaxofon na konzervatořích jsem také zjišťovala informace v rozhovoru s Pavlem Škrnou. Dle jeho názoru by měla být tato povinnost na každé škole. Jako argument dokládá největší množství literatury; dále pak uvádí altsaxofon jako referenční typ nástroje, od kterého je možno způsob hry na saxofon snadno odvíjet.

Konkrétně uvádí problematiku dechové techniky, nátisku, nasazení, držení a váhu nástroje – tyto aspekty je potřeba zvládnout a altsaxofon je pro toto vhodným nástrojem. Dále zmiňuje požadavky různých soutěží ve hře na saxofon – i tam je převážně hráno na altsaxofon. Připouští, že ne každý hráč ale na něj od začátku hraje – proto je potřeba už u přijímacích zkoušek slyšet účastníka na tento typ saxofonu hrát a zjistit, zda nemá např. nátiskové indispozice pro hru na tento nástroj.

Zde je shrnutí výše zmíněných tezí autorky v bodech:

- 1) Na saxofon hraje mnoho klarinetistů, ale odborné saxofonové vzdělání nemají. Mnoho takových saxofon i vyučuje.
- 2) U mladší generace saxofonistů, kteří obor studují na konzervatoři byl saxofon prvním nástrojem, neovládají tedy hru na klarinet.
- 3) V současné době je věk začátku hry na saxofon jistě nižší, než tomu bylo dříve – už jen proto, že je více možností studia. Také již se upouští od trendu ‚začít hrou na klarinet‘.
- 4) Otázka do vzdělávání se bude snad v dohledné době díky osvětě, o kterou jsou snahy, zlepšit. V nynější době však stále mnoho učitelů neví o možnostech, které jsou jim k dispozici.
- 5) Seznamování žáků na ZUŠ s *klasickým repertoárem* jistě má souvislost se vzděláním a zaměřením kantora.
- 6) Užít se jako výkonný umělec pouze hrou na saxofon je obtížné, je potřeba i jiného nástroje (např. klarinetu) a jiného zaměstnání (např. výuka na ZUŠ).
- 7) Altsaxofon je základním nástrojem s největším množstvím repertoáru; je vyžadován při studiu, soutěžích. Velké množství saxofonistů ho ovládá, ale najde se podobně

---

¹²⁶ podle ústního sdělení Zbigniewa Kalety, profesora JKO a OSU. Ostrava, 20. 4. 2020.

veliké množství lidí, kteří mají za svůj základní nástroj tenorsaxofon nebo ho dokážou ovládat. Na soprán saxofon a baryton saxofon hraje obecně méně saxofonistů, protože tyto dva nástroje mají mnohá úskalí, ať už zvládnutí nástroje, jeho využití, váha, cena atd.

- 8) Řada lidí se s pojmem ‚*klasický saxofon*‘ nikdy nesetkala; i ti, kteří pojem *znají* (dle svého tvrzení) si ho mnohdy vykládají mylně. Patrně ‚*klasický saxofon*‘ vnímají jako pouhé sousloví, ne jako pojem.
- 9) Většina lidí (vyjma klasických saxofonistů) si myslí, že je saxofon *jazzovým* nástrojem a byl stvořen pro účely *jazzové hudby*.
- 10) O existenci klasické hudby pro saxofon plno lidí neví, tudíž ji i odsuzuje; při jejím objevení dochází často k úžasu. Ale pro mnoho klasických saxofonistů není klasická hudba přijmem, pouze srdeční záležitostí.
- 11) O možnostech studia saxofonu na konzervatoři už se z velké míry ví. Že se ale rozlišuje *klasický a jazzový saxofon* už ví málokdo.
- 12) Že je možné studovat saxofon na VŠ ví méně lidí než v případě studia na konzervatoři. Jediná možnost studia *klasického saxofonu* je v Ostravě – i tento fakt je často překvapujícím.
- 13) Ohledně zařazení saxofonu do jednotlivých hudebních žánrů nemám žádná speciální očekávání. Saxofon v jazzovém pojetí je mainstream, v lehčích žánrech má jistě také své oblíbence, ale ani klasické žánry nebudou stát v pozadí.
- 14) Asociace se saxofonem se bude jistě týkat jazzu a Felixe Slováčka.

5.2 Dotazník

Dotazník je sestaven tak, aby podal co nejlepší obraz o výše zmíněných tvrzeních. Cílem bylo získat obecný profil respondenta pro určitou kategorizaci a následnou generalizaci skupin, které mají některé shodné atributy a případně i podobně laděné odpovědi na stěžejní otázky. Některé otázky byly tvořeny podle různých prototypů tzv. ‚na tělo‘. Pomocí predikce vznikaly i odpovědi, tak aby bylo vyhodnocení snazší. U mnohých otázek ale nebylo možno se vyhnout formě otevřené odpovědi. Dále bylo potřebné selektovat nehudebníky od hudebníků, protože si myslíme, že v odbornějších otázkách se budou odpovědi těchto dvou skupin významně lišit. Také proběhla selekce saxofonistů, pro které byla připravena zvláštní sekce otázek, ze kterých byli nesaxofonisté vyjmuti a přesměrováni na další společné otázky. Další kategorizace ve skupině saxofonistů proběhla v souvislosti

s jejich pedagogickou činností; pro pedagogy byly připravené další otázky. Cílem této selekce by bylo například zjištění, že skupina saxofonistů, kteří vystudovali pouze klarinet, neseznamuje své žáky s klasickým saxofonem, zatímco ti vystudovaní ano.

5.3 Vyhodnocení

Dotazník byl vytvořen na webu *vyplnto.cz*, prostřednictvím kterého ho bylo možno od 18. 3. 2020 do 25. 3. 2020 vyplnit. Dále byl sdílen na sociálních sítích a také distribuován některými profesory konzervatoří. Dotazníku se zúčastnilo 349 respondentů, z toho 75,36 % hudebníků (263 respondentů), profesionálů/ amatérů – do této kategorie byli zařazeni ti, kteří aktivně hrají/ hudbu studují/ v současnosti navštěvují ZUŠ/ učí/ mají odborné vzdělání, jsou v produktivním věku, ale hudbě se již nevěnují/ byli aktivními hudebníky, ale jsou již v důchodu). 60,08 % ze všech hudebníků byli saxofonisté (158 respondentů), z nichž 53,8 % uvedlo, že se věnuje hudbě na profesionální úrovni – tzn. má odborné vzdělání. Z dotazníku dále vyplývá, že 42,41 % saxofonistů jsou učitelé z nichž 67,16 % vyučuje saxofon na ZUŠ. Následující analýza je uvedena v bodech, které korespondují s výroky v kapitole 5.2.

- 1) Z dat dotazníku vyplývá, že 68,57 % respondentů, kteří nemají vystudovaný saxofon (jazzový nebo klasický) na konzervatoři nebo VŠ, vyučuje saxofon na ZUŠ. Dalších 11,43 % respondentů uvedlo, že saxofon na ZUŠ v minulosti vyučovalo.

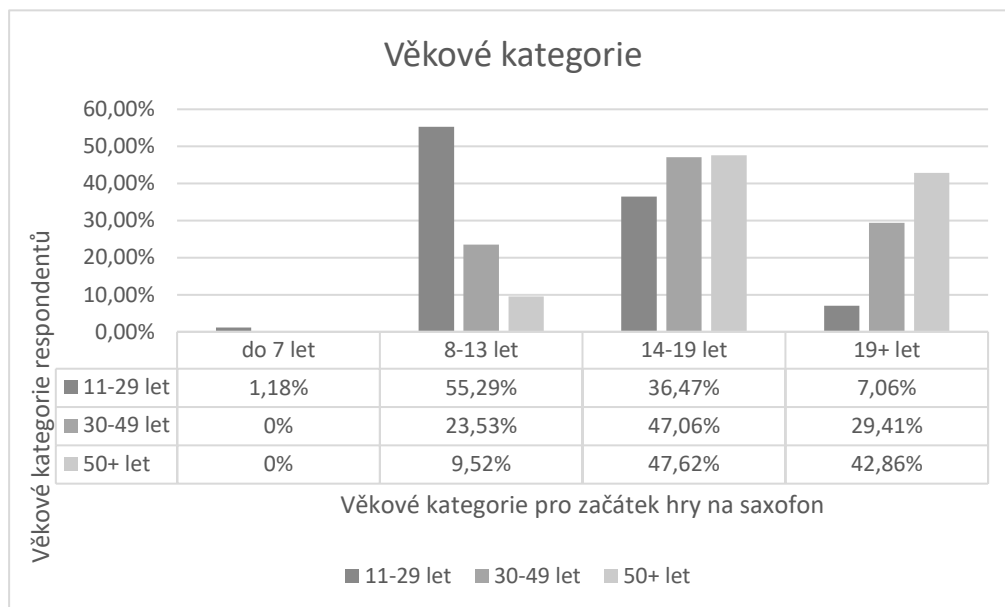
Ohledně vyučujících na konzervatořích a hud. gymnáziu je potřeba vycházet z informací uvedených v teoretické části práce¹²⁷. V ČR je v současnosti 12 vyučujících klasického saxofonu na těchto uvedených institucích, dotazníku se zúčastnilo 9 z nich, pro správnost dat tedy vycházejme z informací z teoretické části práce. 33,33 % těchto vyučujících (konkrétně 4) má pouze odborné klarinetové vzdělání, saxofonové nikoliv. Z těch, kteří saxofon vystudovali (8 kantorů), jich má 75 % klasické saxofonové vzdělání – z nichž 4 kantoři vysokoškolské a 1 si v současnosti VŠ dodělává.

- 2) Pro 42,86 % respondentů ve věkové kategorii 11-29 let, kteří uvedli, že studují/ vystudovali saxofon na konzervatoři nebo VŠ, byl saxofon prvním dechovým nástrojem. Pro 72,5 % respondentů, této vytyčené skupiny, kteří uvedli že saxofon nebyl jejich prvním nástrojem, byl klarinet nástrojem, který saxofonu předcházel. V takto vytyčení věkové skupině respondentů, kteří ovšem studují/ vystudovali *klasický saxofon* na konzervatoři nebo VŠ, byl saxofon pro 66,67 % z nich, prvním dechovým nástrojem; 60 % těch, kteří na saxofon nezačínalo, uvedlo klarinet jako svůj první dechový nástroj.

---

¹²⁷ více v kapitole 2 a 3.2

- 3) Dalším zkoumáním byl věk, ve kterém začal respondent hrát na saxofon. V *tabulce 1* je znázorněno, kolik zástupců každé věkové skupiny začalo v daném věku hrát na saxofon.

Tabulka 1- Věkové kategorie

Respondenti byli dále tázáni, jestli byl saxofon jejich prvním dechovým nástrojem. Ve věkové skupině 11-29 let uvedlo 57,65 % respondentů, že nikoliv, zároveň pro 79,59 % z nich byl klarinet nástrojem, na který začínali. Ve věkové skupině 30-49 let uvedlo 84 % respondentů, že saxofon nebyl jejich prvním dechovým nástrojem, pro 93 % z nich byl klarinet prvním dechovým nástrojem. 90,48 % respondentů starších 50 let uvedlo, že saxofon nebyl jejich prvním dechovým nástrojem – všichni tyto respondenti začali hrou na klarinet.

- 4) Z dotazníku dále vyplývá, že 48,53 % respondentů vyučujících saxofon (na VŠ, konzervatoři, ZŠ, soukromě apod.), má v tomto oboru odborné vzdělání. 53,125 % respondentů, kteří saxofon vyučují a odborné saxofonové vzdělání nemají, uvedlo, že si nedosažené vzdělání doplňuje formou seminářů, kurzů atp. Konkrétně byly uvedené následující formy dozdělávání: samostudium (nahrávky, videa, knihy, metodické knihy, notový materiál), individuální hudební lekce, *LDJ Frýdlant*¹²⁸, 1 rok studia saxofonu jako vedlejšího nástroje na konzervatoři, konzultace s profesionálními

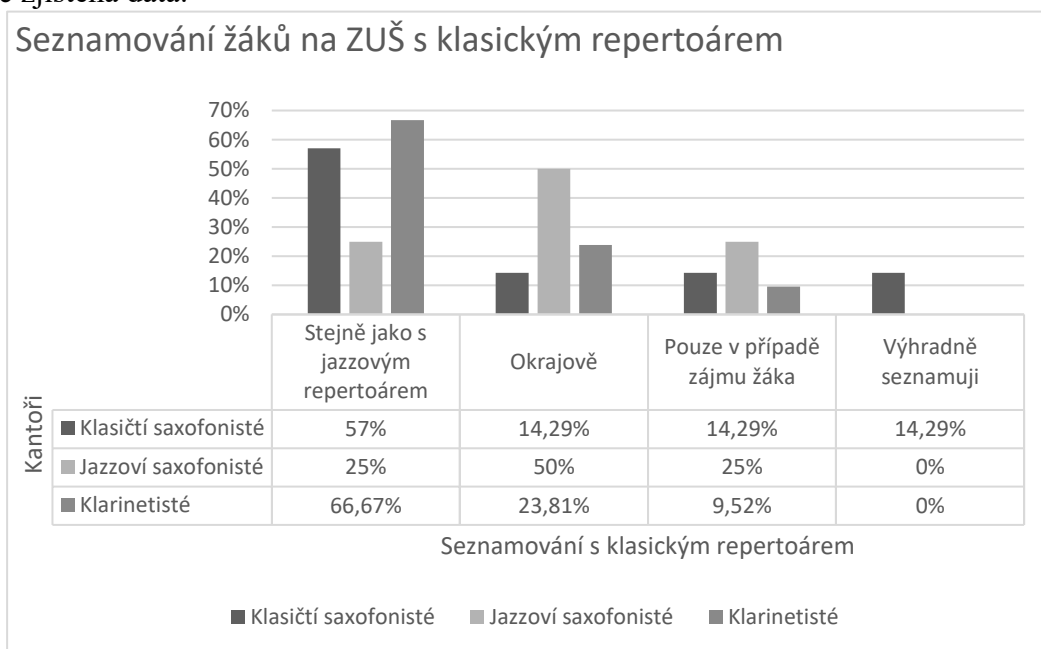
¹²⁸ Letní jazzová dílna Frýdlant – jazzové kurzy založené Karlem Velebným a Alešem Bendou v roce 1983.

LDJ Frýdlant [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <http://www.ljdfrydlant.cz/czech/>

hráči, semináře s P. Škrnou a P. Fiedlerem, přednášky v rámci *Dechových sobot*¹²⁹ na brněnské konzervatoři nebo *Mezinárodní interpretační kurzy ve hře na klarinet a saxofon v Ostravě*¹³⁰.

- 5) Dále byla zkoumána spojitost mezi vystudovaným oborem kantora (jeho zaměřením) a seznamováním jeho žáků (saxofonistů) na ZUŠ s klasickým repertoárem. *Tabulka 2* ukazuje zjištěná data.

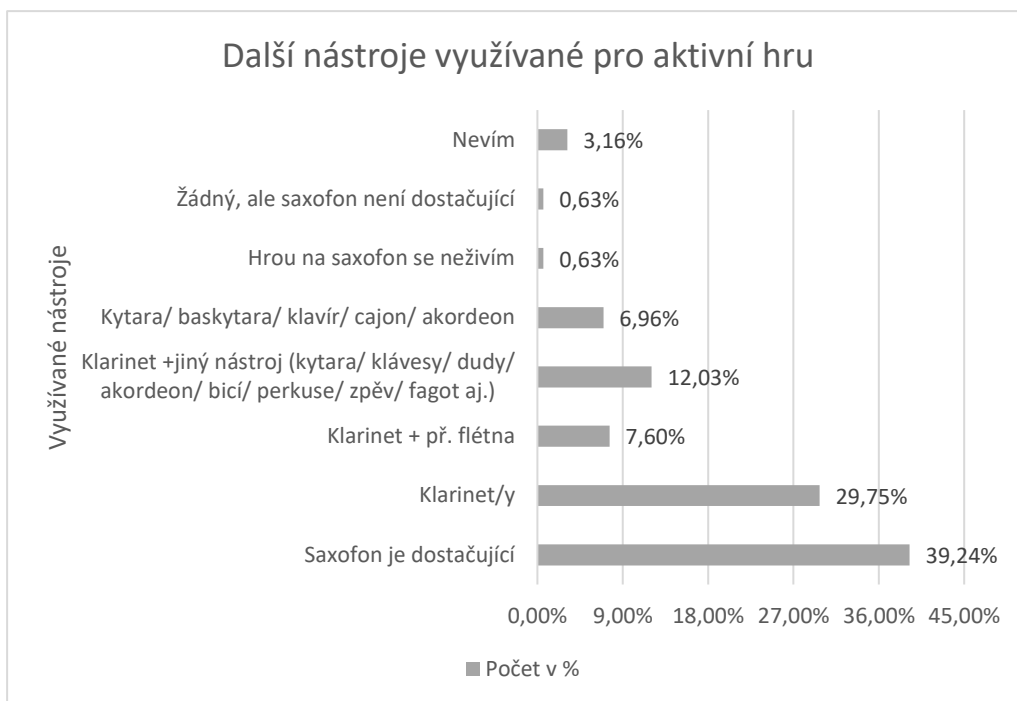

Tabulka 2 - Seznamování žáků saxofonu na ZUŠ s klasickým repertoárem

¹²⁹ Cyklus seminářů pro vyučující ZUŠ poskytovaný Konzervatoří Brno. (Lektorem je např. Pavel Škrna, profesor Pražské konzervatoře.); pozn. autorky

¹³⁰ Více v kapitole 3.4

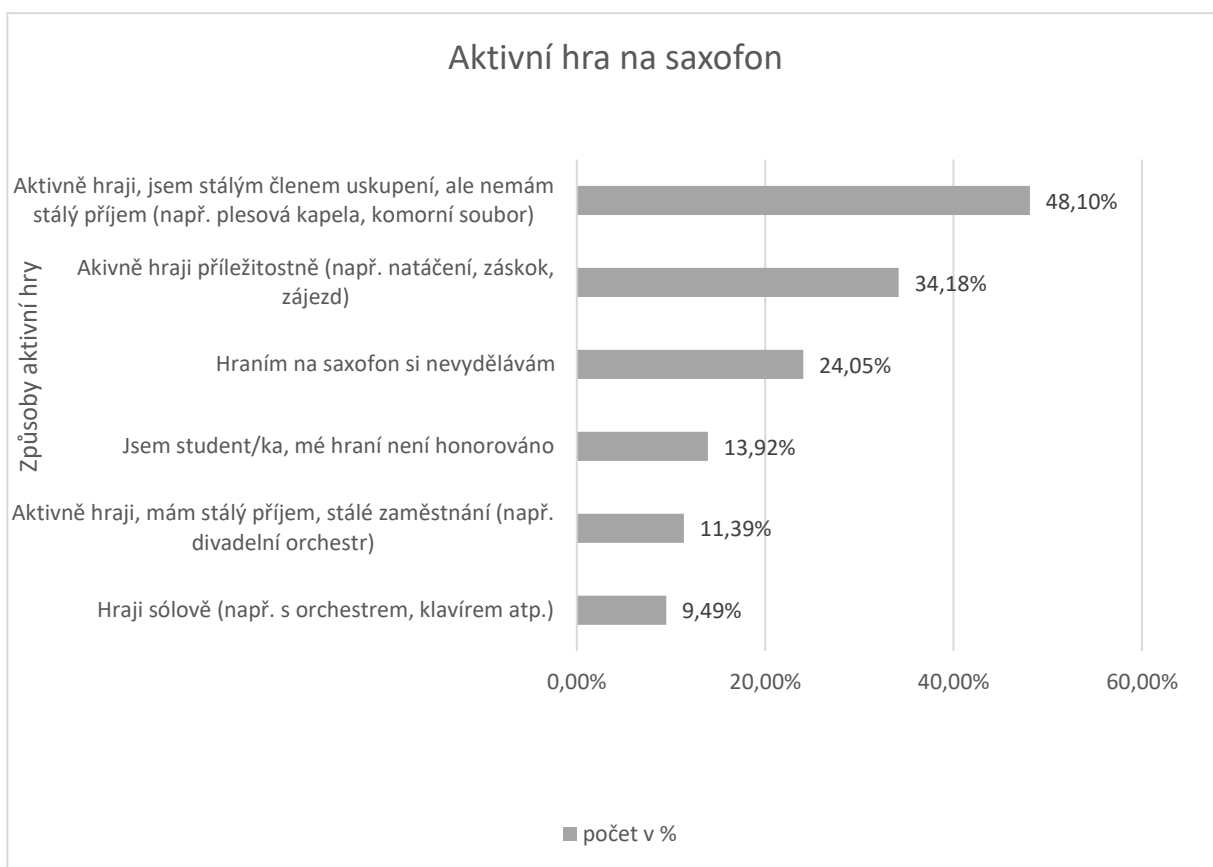
- 6) *Tabulka 3* znázorňuje, jak odpovídali saxofonisté na otázku dostatečnosti saxofonu při aktivní hře na naší hudební scéně.

Tabulka 3 - Další nástroje využívané pro aktivní hru

Tato tabulka by mohla na první pohled udávat zavádějící údaje, tedy, že saxofon je dostačujícím nástrojem při aktivní hře. Toto tvrzení platí pouze pro 39,24 % saxofonistů; 56,96 % saxofonistů naopak tvrdí, že je potřeba kombinace s jiným nástrojem, 3,16 % odpovídajících si není jista. Dále pak 49,37 % respondentů kombinuje saxofon s klarinetem a dalšími nástroji. 6,96 % pak využívá k saxofonu jiný nástroj, než je klarinet.

Dále byli saxofonisté dotazováni na způsob živení se aktivní hrou na saxofon. Jejich odpovědi jsou znázorněné v *tabulce 4*.

Tabulka 4 - Aktivní hra na saxofon

- 7) Saxofonisté byli dotázáni, jaké typy saxofonů ovládají. Altový saxofon uvedlo 82,91 %, tenorový 63,29 %, sopránový 37,97 %, barytonový 34,81 % a basový 1,26 % saxofonistů. U této otázky se dalo zvolit více možností, je tedy pravděpodobné, že respondenti označili více jak jednu možnost.

Předmětem dalšího zkoumání bylo ovládnutí altového saxofonu, který je nejpoužívanějším saxofonem. 26 % saxofonistů, kteří označili, že ovládají tenorový saxofon už ale neovládá altový saxofon. Z respondentů, kteří uvedli, že ovládají sopránový saxofon, jich 18,33 % neumí na altový saxofon; dále pak 9,09 % barytonových saxofonistů a 50 % basových saxofonistů (1 člověk) neovládají altový saxofon.

- 8) Ze všech respondentů se 68,19 % vyjádřilo, že se již někdy setkala s pojmem „klasický saxofon“. Ale už jen 46,51 % ze všech nehudebníků odpovědělo takto. Ze skupiny hudebníků uvedlo 75,29 % z nich, že pojem zná.

V následující otázce měli respondenti napsat, co si myslí, že pojem znamená. I přesto, že někteří respondenti uvedli, že se s pojmem již setkali, jejich odpovědi nebyly vždy správné. Po zodpovězení otázky byli s pojmem obeznámeni:

„Pojem "klasický saxofon" chápeme jako využití saxofonu pro hru klasického repertoáru (z oblasti vážné hudby - tzn. koncert, sonáta atp.), za využití klasických herních technik; dále hru v symfonickém orchestru nebo komorní hudbě.“¹³¹

Vzhledem k počtu respondentů se nedá uvést každá odpověď – budou proto shrnuty do několika kategorií. Uvedené byly např. výroky typu: Altový/ tenorový/ barytonový saxofon; normální, běžně využívaný saxofon s klapkami/ zahnutá trubka; nástroj bez úprav a modifikací; saxofon bez klapek, sloužící ke hře alikvót; Felix Slováček; saxofon Lísy Simpsonové; nevýdělečný obor; běžný jazzový nástroj.

Mezi správné odpovědi patřily výroky typu: Artificiální hudba; opak k jazzovému saxofonu; rovné hraní, precizní technika, kultivovaný tón; využití v klasické hudbě/ orchestru/ sólově s klavírem; klasická hudba hraná na saxofon; hudba klasických skladatelů – např. Debussyho, Milhauda, Iberty, Glazunova aj.

---

¹³¹ Wiedemannová, A. – *Využití saxofonu (výsledky průzkumu)*, 2020. Dostupné online na <https://vyuziti-saxofonu.vyplnto.cz>.

- 9) V další otázce měli respondenti rozhodnout, zda vzniknul saxofon pro účely *klasické* nebo *jazzové* hudby. Ze všech respondentů jich 54,73 % uvedlo, že pro účely *klasické* hudby. Ve skupině nehudebníků tak rozhodlo 34,88 % z nich. Dále ve skupině všech saxofonistů zvolilo 58,2 % vznik saxofonu pro *klasické* účely. Stejně tvrzení mělo 90 % respondentů, kteří studují/ vystudovali *klasický saxofon* na konzervatoři nebo VŠ. Totéž mínění mělo jen 45,96 % studentů/ absolventů *jazzového saxofonu* na konzervatoři nebo VŠ.

Respondenti byli následně obeznámeni se správnou odpovědí:

„Saxofon byl zkonstruován se záměrem vyplnit zvukovou nevyváženost v orchestru mezi sekcemi smyčcových nástrojů, dřevěných dechových nástrojů a žesťových dechových nástrojů – tedy pro účely hudby klasické. Adolphe Sax nástroj zkonstruoval okolo roku 1840. Ve svých prvopočátcích byl masivně využíván pro účely hudby vojenské.“¹³²

---

¹³² Wiedemannová, A. – *Využití saxofonu (výsledky průzkumu)*, 2020. Dostupné online na <https://vyuziti-saxofonu.vyplnto.cz>.

10) V další otázce měli respondenti vystihnout svůj postoj ke *klasickému saxofonu* – vybrat všechna tvrzení, s nimiž se ztotožňují.

Nejčastější výroky byly:

Již jsem slyšel/a hrát saxofon klasickou hudbu, líbí se mi to, ale myslím si, že primární uplatnění tohoto nástroje je v jiných žánrech (36,6 %)

Již jsem slyšel/a hrát saxofon klasickou hudbu, líbí se mi to a uznávám, že je saxofon plnohodnotným klasickým nástrojem (31,41 %)

Klasiku jsem již hrál/a a myslím si, že je nedílnou součástí saxofonového repertoáru (17,58 %)

Nikdy jsem se s pojmem nesetkal/a a nemám k němu tedy žádný vztah (14,12 %)

Klasický saxofon znám, ale využití saxofonu v klasické hudbě se mi nelíbí (8,65 %)

Klasiku na saxofon jsem nikdy nehrál/a a ani po tom netoužím (8,65 %)

Klasický saxofon je má srdcová záležitost (8,36 %)

Živí mě klasické i jiné žánry (6,05 %)

Klasiku mám rád/a, hraji ji, studuji ji, ale můj hlavní příjem tvoří hra jiných žánrů (5,76 %)

Klasiku jsem již hrál/a /hraji, ale nemám ji rád/a (4,32 %)

Nikdy jsem klasiku nehrál, ale líbí se mi/láká mě (4,03 %)

Klasikou se živím a nemusím hrát jiný žánr (1,73 %)

Nejvíce klasických saxofonistů zvolilo možnost: *„Klasiku jsem již hrál/a a myslím si, že je nedílnou součástí saxofonového repertoáru“* (71,43 %). Dále pak 57,14 % z nich uvedlo, že je pro ně klasický saxofon jejich srdcovou záležitostí. Možnost: *„Již jsem slyšel/a hrát saxofon klasickou hudbu, líbí se mi to a uznávám, že je saxofon plnohodnotným klasickým nástrojem“* uvedlo 42,86 % z nich. Další zvolenou možností bylo: *„Klasiku mám rád/a, hraji ji, studuji ji, ale můj hlavní příjem tvoří hra jiných*

žánrů‘ (33,33 %). Jiné žánry živí i 19,05 % klasických saxofonistů; 9,52 % klasiku již hrálo, ale rádo ji nemá, stejný počet respondentů uvedl, že primární uplatnění saxofonu vidí v jiných žánrech. A nakonec 4,76 % klasických saxofonistů se hraním klasiky živí a nemusí hrát jiný žánr.

- 11) Další otázkou byla možnost studia *klasického saxofonu* na konzervatoři, na niž 73,93 % ze všech respondentů odpovědělo, že ano, 15,76 % si nebylo jisto, 6,88 % uvedlo, že se studium klasického a jazzového saxofonu nerozlišuje a dle 3,44 % respondentů se dá studovat pouze *jazzový saxofon*.
- 12) Ohledně možnosti studia *klasického saxofonu* na VŠ odpovědělo 62,18 % ze všech respondentů, že takové studium existuje, 27,79 % si nebylo jisto, 5,16 % uvedlo, že se studium *klasického a jazzového saxofonu* nerozlišuje a dle 4,87 % respondentů se studuje pouze *jazzový saxofon*.

V další otázce měli respondenti rozhodnout, na jakých VŠ se *klasický saxofon* studuje; 44,7 % zúčastněných se domnívá, že na AMU v Praze, 31,8 % zvolilo JAMU v Brně, 19,35 % uvedlo, že neví. Možnost studia na OSU nebylo v definovaných odpovědích, respondenti tak museli tuto možnost sami napsat – nemohli pouze odhadovat. Ve výsledku napsalo jedinou správnou možnost – tedy studium na OSU 72 respondentů, což je 20,63 % ze všech respondentů.

13) Co se uplatnění saxofonu v jednotlivých hudebních žánrech týče, respondenti měli vybrat všechny možnosti, kde se jim využití saxofonu líbí. Volili následovně:

1. Big band – 85,39 %
2. Jazzové kombo – 77,65 %
3. Blues – 73,35%
4. Plesová kapela – 69,63 %
5. Sólový nástroj (s klavírem, akordeonem...) – 68,77 %
6. Sólo s orchestrem – 67,91 %
7. Symfonická filmová hudba – 63,33 %
8. Retro orchestry (menší uskupení – např. Melody Makers) – 63,9 %
9. Funky – 62,18 %
10. Komorní soubor (kvarteto, trio...) – 59,6 %
11. Symfonický orchestr – 59,31 %
12. Muzikál – 58,74 %
13. Populární hudba (např. Felix Slováček) – 55,3 %
14. Dixieland – 51 %
15. Wind symphonic band (např. HHS a Policie ČR) – 49 %
16. Kapela (např. Chinaski) – 49 %
17. Rock'n'Roll – 45,56 %
18. Easy-listening (např. hudba do restaurace) – 42,69 %
19. Lounge Bar Music – 42,69 %
20. Elektronická hudba (DJ) – 40,4 %
21. Rock – 37,54 %
22. Romantic Saxophone (např. Kenny G) – 36,96 %
23. Marching band – 34,67 %
24. Dechovka – 23,5 %
25. Další možnosti, dopsané respondenty: erotické scény ve filmech; experimentální jazz; soudobá hudba; novátorské přístupy; post – punk; new wave; SKA; jazz rock; The Simpsons.

14) Jako nejčastější asociace se saxofonem byl uveden *jazz* (18,34 %), dále pak zlatá barva saxofonu; Lísa Simpsonová; Felix Slováček; charakteristický zvuk; Big band (a také konkrétní uskupení); různé pocity a emoce; jména známých hudebníků (např.: Charlie Parker, Louis Armstrong, Candy Dulfer, Štěpán Markovič, Bratři Ebenové, Stan Getz, Kenny Garret, Adolphe Sax, Kenny G, Jitka Molavcová, Joshua Redman, Dave Koz aj.); značka saxofonu/ vlastní nástroj; konkrétní skladby (např.: Obrázky z výstavy, Koncert pro saxofon op.59 "Cyber-bird" od T. Yoshimatsu, Pedro Iturralde - Pequeña Czarda, Once Upon The West, Careless Whisper, Take Five aj.); jiné osoby, které na saxofon hrají nebo vyučují; nutnost transpozice; nehezky zvuk; hodiny cvičení; špatné plátky aj.

Diskuse

Při zkoumání české saxofonové scény lze nalézt paralelu mezi odmlkou (72 let) výuky na profesionální úrovni ve Francii a v ČR od doby prvního výskytu saxofonu na našem území a než se etabloval na klasické konzervatoře. Saxofon se tu sice vyučoval již od roku 1958 na dnešní KJJ, ale tato jazzově pojatá výuka jistě nepřinesla klasickému saxofonu mnoho užitku – ve způsobu hry, techniky, a hlavně tedy povědomí o repertoáru a jménech, která dominovala klasickému saxofonu ve světě. V Paříži byla sice odmlka, ale výuka byla již jednou započata – poté byla tedy pouze obnovena, a to ještě pod vedením takové osobnosti, kterou Marcel Mule byl. V mezidobí se saxofon ujal jako jazzový nástroj a nástroj pro lehké, komerční žánry, ale zároveň bylo na co navázat. U nás byla situace opačná. Saxofon se ujal jako jazzový a komerční nástroj od svého prvopočátku a musela se zrodit nějaká osobnost, která by měla snahy nám klasickou saxofonovou školu představit. Tomu se stalo v osmdesátých letech. Pokud bychom vycházeli z předpokladu, že se k nám saxofon dostal za 1. sv. války, vyjde nám podobných 70 let čekání na klasickou osvětu, jako tomu bylo ve Francii (od roku 1870 do příchodu Muleho v roce 1942). Pokud bychom vycházeli z informace, že byl saxofon na konci 20. let 20. století poprvé slýcháván na veřejnosti a v průběhu 30. a 40. let už byl součástí orchestrů a kapel, vyjde nám podobných 70 let k začátku jeho výuky na konzervatořích (Ostrava, 2006). Jestliže byl počátek klasického saxofonu (v dnešním slova smyslu) v Paříži ve čtyřicátých letech 20. století a u nás až počátkem 21. století, lze zde vidět veliké zpoždění. Jsme ani ne ve třetině tohoto vývoje, ale věřím, že se i díky internetu a možnostem obstarat si informace, situace lepší a lepšit bude.

K tomu je potřeba navštěvovat kurzy zahraničních saxofonistů a být tak obeznámen s nejnovějšími saxofonovými trendy. Tyto informace by měly být studentům zprostředkovány učiteli, kteří ale často o těchto možnostech nevědí – polovina těch, kteří uvedli, že učí saxofon (na jakékoliv úrovni), ale odborné saxofonové vzdělání nemá, se dále nedovzdělává. V tom vidím zásadní problém, protože dále 68, 57 % vyučujících saxofonu na ZUŠ nemá odborné saxofonové vzdělání. Ale musíme vzít v potaz fakt, že potenciální první student klasického saxofonu mohl absolvovat v roce 2012, pokud by vystudoval JKO; v případě jiných konzervatoří ještě absolventi tohoto oboru neexistují – podle roku započítání studia saxofonu je to případ KJD, Mezinárodní konzervatoře Praha a Konzervatoře Brno. Je tedy pravděpodobné, že s přibývajícími absolventy saxofonu poroste i procento vystudovaných pedagogů saxofonu na ZUŠ.

Co se výuky na konzervatořích týče, je situace složitější, protože původní kantoři neměli šanci u nás získat klasické saxofonové vzdělání. Úplně prvním kantorem saxofonu na klasické konzervatoři – tedy na JKO, která jako první otevřela tento obor, byl dr Zbigniew Kaleta; ten vystudoval klasický saxofon na Hudební akademii v Krakově. Ostatní kantoři mají vzdělání buď jazzové nebo klarinetové – někteří z nich si však vzdělávání dodělávají na OSU, protože už nyní mají tuto možnost. Vzhledem k postupnému otevírání oboru saxofonu na konzervatořích (a také jejich vysokému počtu), učí už i někteří absolventi původních kantorů konzervatoří – konkrétně lic Lukáš Kolek, MgA. et BcA. Tereza Novotná a MgA. David Marišler. V dohledné době se u nás tedy začne rodit generace klasických saxofonistů, kteří vystudovali tento obor u kantora, který má odborné vzdělání, jako je tomu například v sousedním Polsku.

Jako veliké pozitivum vidím i fakt, že na VŠ učí saxofon dva kantoři, kteří vystudovali saxofon na univerzitách v Polsku. Je tu možnost konexí a získávání nových informací a trendů ze zahraničí, což shledávám výborným pro další vývoj výuky saxofonu u nás.

U mladé generace saxofonistů, kteří studují/ vystudovali konzervatoř/ VŠ, se zatím nedá potvrdit ani vyvrátit trend ‚upouštění od hry na klarinet‘. Pro 42, 86 % dotázaných saxofonistů ve věku od 11 do 29 let byl saxofon prvním dechovým nástrojem. Pro respondenty, kteří saxofonem nezačínali, byl ze 72,5 % klarinet nástrojem, který saxofonu předcházel, což bych vnímala jako většinu, protože někteří respondenti uvedli jako první nástroj zobcovou flétnu, která pro účely tohoto dotazníku nebyla chápána jako plnohodnotný nástroj, nýbrž jen přípravný, s čímž byli respondenti obeznámeni. Tímto označením se nejenže zařadili do špatné skupiny, ale také svou volbou ‚zobcová flétna‘ odečetli procenta klarinetu, jakožto prvnímu nástroji. Naopak u respondentů, kteří studují/ vystudovali klasický saxofon už by se tento trend pozorovat dal – 66,67 % z nich uvedlo, že byl saxofon jejich prvním dechovým nástrojem. A 60 % těch, kteří začínali na jiný nástroj než saxofon, uvedli klarinet. Klasických saxofonistů, kteří na klarinet začínali je tedy viditelně méně – pravděpodobně je to způsobené popularitou nástroje a vidina jeho studia na konzervatoři, může se tedy zdát, že by byl klarinet zbytečným zdržením. Nedá se však říci, že by klarinet neovládali, přechod ze saxofonu na klarinet je však těžší, než je tomu při opačném postupu.

Věk respondentů má opravdu vliv na to, kdy začali se hrou na saxofon. Obecně by se dá říci, že starší respondenti začínali se hrou na saxofon později než ti mladší. Jako důvod jistě poslouží fakt, že se saxofon nevyučuje dlouhou dobu a že byl dříve považovaný jako doplňující nástroj pro klarinetisty.

Jisté spojitosti se dají nalézt i v otázce seznamování žáků na ZUŠ s klasickým repertoárem. Možnost výhradního seznamování s tímto repertoárem uvedli jen klasičtí saxofonisté, ale více jak polovina z nich uvedla, že své žáky seznamuje s klasickým repertoárem stejně jako s jazzovým. Tuto možnost naopak zvolilo nejméně jazzových saxofonistů – polovina z nich naopak uvedla, že žáky s klasickým repertoárem seznamuje pouze okrajově. Skupina klarinetistů nejčastěji volila možnost vyváženého seznamování s klasickým a jazzovým repertoárem (66,67 %), dále pak seznamování pouze okrajově (23,81 %) a pouze v případě zájmu žáka (9,52 %). Tato čísla skutečně vypovídají o určité spojitosti mezi zaměřeností kantora a vybíraným repertoárem, ale je třeba je brát orientačně, protože se najdou i jedinci, kteří mají vystudovaný např. jazzový saxofon a klarinet nebo klasický i jazzový saxofon – takových se sice nenajde mnoho, ale je potřeba vzít tuto skutečnost v potaz.

Že je pro aktivní muzikantský život potřeba kromě saxofonu i klarinet, uvedla téměř polovina dotázaných. Je tedy potřeba uvážit, zda se s ním při studiu saxofonu také neseznámit.

Samozřejmě i studium saxofonu má svá negativa – jedním z nich je otázka uplatnění se a obživy. Téměř polovina saxofonistů hraje v nějakém uskupení (plesová kapela, komorní soubor aj.) – tzn. nemá stálý příjem. Dále 34,18 % saxofonistů uvedlo, že si vydělává hrou na saxofon příležitostně (např. natáčení, záskok, zájezd). Pouze 11,39 % saxofonistů uvedlo, že jim hraní na saxofon zajišťuje stálé zaměstnání a stálý příjem.

Výzkum potvrdil, že je altsaxofon opravdu nejužívanějším nástrojem, hraje na něj 82,91 % všech zúčastněných saxofonistů. Tento nástroj je nejdostupnějším např. i na ZUŠ pro žáky, kteří nemají svůj vlastní nástroj. Je ideálním pro získání základních návyků pro hru na saxofon a je také nejvyžadovanějším (soutěže, přijímací zkoušky). Nejlépe najde své uplatnění v nejrůznějších uskupeních všech žánrů, a navíc je pro něj napsáno nejvíce klasického repertoáru. S poklesem cca dvaceti procent je tenorsaxofon druhým nejpoužívanějším saxofon. Platí pro něj podobná tvrzení, kromě počtu repertoáru – tam je

tenorsaxofonová slabina. Sopránsaxofon a barytonsaxofon jsou podobně využívanými nástroji (cca 35 % saxofonistů). Mají svá specifika, nehodí se do každého uskupení nebo jen samostatně, navíc jsou méně cenově dostupné (především barytonsaxofon). Pouze výjimečně je na ně hráno bez dovednosti hrát na altsaxofon. Dnes už kuriozitou je basový saxofon, i přesto se našli 2 respondenti, kteří uvedli, že nástroj ovládají – přitom z historického hlediska byl právě basový saxofon prvním vynalezeným.

Pojem *klasický saxofon* byl v mnohých případech chápán špatně. Objevily se i výroky, které jsem očekávala – tzn. že si lidé zaměňují slovo ‚klasický‘ za běžný, normální, běžně vypadající saxofon – tedy ‚zahnutá trubky s klapkami‘, což nejspíše vyvolává představu právě jednoho ze saxofonových druhů – nejčastěji však altového.

Ohledně vzniku saxofonu pro klasické účely se zmýlilo mnoho respondentů, nejčastěji však nehudebníci. Pouze 34,88 % z nich uvedlo, že vznikl saxofon pro klasické účely. Není se čemu divit, protože dlouhá léta byl saxofon na veřejnosti interpretován pouze ve své jazzové podobě. V současné době jsou snahy toto změnit, ale taková transformace si vyžaduje svůj čas.

Postoje ke klasickému saxofonu byly obecně kladné až neutrální. Může za to jistě neznalost tohoto nástroje a všech jeho využití. Naopak pro polovinu klasických saxofonistů je klasický saxofon srdcovou záležitostí. Dále pak 70 % uvádělo, že považují klasiku za nedílnou součást saxofonového repertoáru. Další jejich odpovědi se týkali příjmů – 33,33 % uvedlo, že je živí hra jiných žánrů. Ale i mezi nimi se našlo (i když opravdu malé množství) několik negativních názorů – ty můžou být způsobené určitým výše zmíněným nedostatečným uplatněním se na české hudební scéně.

Ohledně studia klasického saxofonu na konzervatoři je vcelku potěšující, že si 73,93 % myslí, že to lze. Co se týče studia klasického saxofonu na VŠ, respondenti už si toliko jisti nebyli – 62,18 % uvedlo, že to lze, 27,79 % si nebylo jisto. Že se naopak studuje pouze jazzový saxofon uvedlo ale jenom 4,87 % respondentů, což mi připadá docela málo, na to, že je u nás na saxofon nahlíženo jako na spíše jazzový nástroj.

Kde lze získat vysokoškolské vzdělání z klasického saxofonu už ale většina respondentů nevěděla. Jako možnosti výběru měli respondenti AMU v Praze a JAMU v Brně, což jsou obecně známé školy a myslím si, že převážně v případě Prahy se projevil

fakt, že se v tomto městě dá studovat téměř všechno – tuto možnost označilo 44,7 % respondentů. Studium na OSU, tedy jediná správná odpověď, nebyla v odpovědích definovaná, předpokládám tedy, že ji uvedli jen lidé, kteří o možnosti tohoto studia opravdu ví. Celkem jich bylo 72, což je 20,63 % ze všech respondentů. Když vezmeme v potaz fakt, že se dotazníku zúčastnilo 158 saxofonistů (přičemž polovina z nich uvedla, že dělá hudbu na profesionální úrovni), udává nám číslo 72, že více jak polovina saxofonistů neví, že je možné studovat saxofon v Ostravě. Procento bude jistě ještě nižší, protože dotazník byl převážně distribuován mou osobou, tzn. mezi mnoho lidí, které znám, kteří vědí, že saxofon v Ostravě studuji – musím tedy konstatovat, že obecná znalost tohoto faktu je opravdu mizivá.

Výsledky týkající se zařazení saxofonu do konkrétních hudebních žánrů vypověděly, že na saxofon je nahlíženo jako na vcelku univerzální nástroj, který lze použít v širokém spektru hudebních stylů. Nejvíce se však respondentům saxofon líbí v Big bandech, tuto možnost zvolilo 85,39 % lidí, i tak se ale našlo 51 lidí, kteří tuto možnost nezvolili. Dále pak použití saxofonu v jazzovém kombu označilo 77,65 % respondentů. Nedá se tedy tvrdit, že všichni dávají mezi *saxofon* a *jazz* rovnítko. V porovnání k tomu se saxofon jako sólový nástroj líbí více polovině dotazovaných (cca 60 %), což beru jako pozitivní fakt, stejně tak jako upozaděné lehčí žánry hrané na saxofon. K tomu ale musím bohužel dodat, že odpovídalo pouze 86 nehudebníků, což je pouze 25 % všech respondentů, dá se tedy předpokládat, že jsou data tímto faktem do velké míry ovlivněna.

Musím konstatovat, že jazzové pojetí saxofonu má u nás pořád veliké zastoupení, i když je pozitivním faktem, že už se utváří i komunity „odborníků“ v klasické oblasti saxofonu a že celková vzdělanost jde správným směrem. Věřím, že za pár let by takový průzkum vykázal odlišná čísla, protože saxofon na širokou veřejnost působí, lidí vnímají známé osobnosti, známé skladby, saxofon v nich utváří různé pocity. Velký vliv na budoucnost nástroje tedy bude mít jeho prezentace na veřejnosti.

Závěr

Ve své práci jsem obsáhla všechny kapitoly, které jsem zamýšlela. Co se teoretické části práce týče, je delší, než jsem zamýšlela, ale všechna uvedená fakta mi připadala užitečná pro správné vnímání problematiky saxofonu.

V první kapitole jsem nastínila důvody a pozadí vzniku saxofonu, které, jak jsem doložila, mělo vliv i na jeho dnešní pozici využití v některých z hudebních žánrů. To, že je dnes na saxofon nahlíženo opravdu jinak, než tomu bylo v době Adolpha Saxe, jsem prokázala pomocí analýzy dat z dotazníku.

Pro druhou kapitolu se mi překvapivě podařilo dohledat více informací o počátcích saxofonu na našem území, než jsem předpokládala. Tyto informace nabídly důvody pro nahlížení na saxofon jako na jazzový nástroj.

V další kapitole jsem shrnula možnosti studia saxofonu v ČR. Data začátků výuky saxofonu na konzervatořích poskytla možné odůvodnění pro současný stav odborné saxofonové vzdělanosti pedagogů, kteří tento nástroj vyučují.

Národní školy jsem zmínila, protože jsou základním stavebním materiálem pro způsob hry na klasický saxofon, a i v ČR z nich vycházíme. Především jména Marcel Mule a Sigurd Rascher by měl znát každý saxofonista.

Praktickou část jsem vytvořila pomocí dat z dotazníku – těch se mi díky ochotě respondentů podařilo sesbírat plno, některá dokonce zůstala nepoužita, jistě by mohla posloužit pro hlubší analýzu nebo zkoumání větších rozměrů. Potřeby této práce dotazník splnil, jen mohl být pro její účely jednodušší – např. respondenti by nemuseli u některých otázek mít možnost volných odpovědí, které následnou analýzu ztěžovaly.

Myslím si, že takový průzkum mínění o saxofonu a jeho postavení u nás ještě neexistuje a bude tedy ku jeho prospěchu. Bylo by jistě zajímavé provést takový počín za pár let znovu a výsledky porovnat.

Seznam pramenů a literatury

Literatura:

COTTREL, Stephen. *The Saxophone (Yale Musical Instrument Series)*. New Haven and London: Yale University Press, 2012. ISBN 978-0-300-10041-9.

HARVEY, Paul. *Saxophone*. London: Kahn & Averill, 1995. ISBN 1-871082-3-6.

INGHAM, Richard. *The Cambridge Companion to the Saxophone*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. ISBN 0-521-59666-1.

JERMÁŘ, Michael, 2017. *Vývoj české školy hry na saxofon*. Praha. Absolventská práce. Pražská konzervatoř. Vedoucí práce Mgr., MgA. Miloš ORSON Štědroň, Ph.D.

JERMÁŘ, Michael, 2019. *Adolphe Sax: Život, dílo a odkaz z hlediska saxofonových nástrojů*. Ostrava. Bakalářská práce. Ostravská univerzita, Fakulta umění, Katedra dechových nástrojů. Vedoucí práce Prof. Dušan Foltýn.

KOCHNITZKY, Léon. *Adolphe Sax and His Saxophone*. 5th edition. North American Saxophone Alliance, 2014. ISBN 978-0-9841917-4-1.

KOTEK, J. *Kronika české synkopy*. Supraphon, 1975. s. 53.

KRATOCHVÍL, Jiří. *Dějiny a literatura dechových nástrojů*. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2001. ISBN 80-85883-74-0.

MARIŠLER, David, 2015. *Historie saxofonu*. Pardubice. Absolventská práce. Konzervatoř Pardubice. Vedoucí práce Pavel Škrna.

STUPKOVÁ, Kateřina, 2005. *Saxofonové kvarteto*. Praha. Absolventská práce. Konzervatoř a Vyšší odborná škola Jaroslava Ježka v Praze. Vedoucí práce Jiří Petrdlík.

ŠKRNA, Pavel, 2019. *Praktická metodika hry na klasický saxofon – úvod do problematiky*. Ostrava. Seminární práce. Ostravská univerzita, Fakulta umění, Katedra dechových nástrojů.

WIEDEMANNOVÁ, Adéla, 2019. *Saxofon v klasické hudbě*. Teplice. Absolventská práce. Konzervatoř v Teplicích.

Internetové zdroje:

Amati [online], c2020. AMATI. Dostupné z:

<http://www.amati.cz/cz/spolecnost/soucasnost>.

BSQ [online], c2013-2020. Bohemia Saxophone Quartet. Dostupné z: <http://www.bsq.cz/>.

Clarinet Factory: Členové souboru [online], c2020. Redakční systém inCMS. Dostupné z:

<http://www.clarinet-factory.cz/clenove-souboru-p7.html>.

Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse de Paris. Conservatoire

National Supérieur de Musique et de Danse de Paris [online]. Dostupné z:

<http://www.conservatoiredeparis.fr/en/accueil/>.

Český nástroj – saxofon [online]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=3_ibYcxzrRQ.

Dušan Foltýn: hoboj [online]. Dostupné z:

http://mladapraha.cz/musicapercinque/dusanfoltyn_cz.htm.

F. A. Tichý [online]. Dostupné z:

https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1893.

Gymnázium a Hudební škola hlavního města Prahy [online], 2019. Praha. Dostupné z:

<https://gymhud.webnode.cz/files/200011403-b01a5b01a6/let%C3%A1%C4%8Dek%202019-B-3.pdf>.

Historie klarinetu [online]. Dostupné z: <http://blog.clarina.cz/historie-klarinetu-v-kostce-cast-9/>.

Historie výroby, Karel Velebný tribute page [online]. Dostupné z:

<https://karelvelebny.cz/saxofon/>.

HOME: Konzervator [online], 2019. INTERNATIONAL CONSERVATORY PRAGUE,

Michal Šaray. Dostupné z: <http://konzervatormkp.wixsite.com/konzervator>.

Igor Františák [online]. Dostupné z: <https://shf.cz/interpret/igor-frantisak/>.

Igor Františák [online]. Dostupné z:

https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1002064&fbclid=IwAR1a7GGGoPNfCZY5QUWpQvg7hHfpl_wCr6b33rk3rJaWgT_5SVSXkyIoFB34.

International Saxophone Committee [online]. Dostupné z:

<https://www.saxophonecommittee.com/>.

Interpretační kurzy: O nás [online]. Ostrava: Umělecká agentura a vydavatelství FMG Artists. Dostupné z: <http://www.fmgartists.cz/cs/interpretační-kurzy/o-nas.html>.

IZUŠ: Seznam základních uměleckých škol [online], c2011-2020. Sensio.cz s.r.o. Dostupné z: https://www.izus.cz/kontakt/seznam_zakladnich_umeleckych_skol_v_cr/.

Karel Dohnal [online]. Dostupné z: http://bohemianartists.cz/03a_karel_dohnal.php.

KJD: O škole [online], c2012-2019. Konzervatoř a střední škola Jana Deyla. Dostupné z: <https://www.kjd.cz/>.

Konzervatoř Brno [online]. Brno: Konzervatoř Brno, příspěvková organizace. Dostupné z: <https://konzervatorbrno.eu/>.

Konzervatoř ČB [online], c2015. České Budějovice: studio MARKOnet.cz. Dostupné z: <http://www.konzervatorcb.cz/>.

Konzervatoř Pardubice [online]. Dostupné z: <http://www.konzervatorpardubice.eu/>.

Konzervatoř Plzeň [online], c2007-2020. Plzeň: Konzervatoř Plzeň. Dostupné z: <http://www.konzervatorplzen.cz/>.

Konzervatoř Teplice [online], c2017-2020. Teplice: Konzervatoř Teplice & Vitalex Computers. Dostupné z: <https://www.konzervatorteplice.cz/index.php?type=Post&id=400&ref=blog>.

LDJ Frýdlant [online]. Dostupné z: <http://www.ljdfrydlant.cz/czech/>.

Michal Knot [online]. Dostupné z: <https://www.selmer.fr/en/artist/michal-knot>.

Organizace školy [online], 2018. Praha: Konzervatoř a VOŠ Jaroslava Ježka, Vojtěch Mašek. Dostupné z: <https://www.kjj.cz/new2018/o-skole/organizace-skoly>.

Ostravská univerzita [online]. Ostrava: Ostravská univerzita. Dostupné z:

<https://www.osu.cz/>.

Paweł Gusnar [online]. Dostupné z:

https://europe.yamaha.com/en/artists/p/pawel_gusnar.html.

Philippe Portejoie [online]. CHAPONOST - FRANCE: BG FRANCK BICHON - 42, Route de Brignais – 69630. Dostupné z:

<https://www.bgfranckbichon.com/content/en/2018/06/01/philippe-portejoie-4/>.

Pražská konzervatoř: Základní informace [online], c2009-2010. Praha: 4MAXi®.

Dostupné z: <http://www.prgcons.cz/zakladniinformace>.

Prokoncert: ATAM Saxophone Quartet a Tereza Novotná [online], c2017. Arthas s.r.o.

Dostupné z: <http://prokoncert.cz/blog/43>.

RASCHER, Sigurd, *The Story of the Saxophone* [online]. 08/1972, 1-6. Dostupné z:

<http://www.classicsax.com/index.php/adolphe-sax-institute/71-the-story-of-the-saxophone>.

Saxofon [online]. Dostupné z: https://www.saxofon.cz/vlkova_fojticek_cv_cz.html.

Saxofon: jazz [online], c2015-2018. Praha: AMU Praha, c Jiří Kiosek. Dostupné z:

<https://sp.amu.cz/cs/obor8201R110.html>.

Saxophobia Bratislava 2020 [online], c2020. Bratislavské kultúrne a informačné stredisko.

Dostupné z: <https://www.bkis.sk/podujatie/saxophobia-bratislava-2020/>.

KLASOVÁ, Alžbeta, 2017. *Saxophobia. Hudobný život* [online]. Hudobné centrum, Music

centre Slovakia, **XLIX**(4), 6. Dostupné z: https://hc.sk/data/webHZ/2017/web-hz-4_2017.pdf.

Úvod: Konzervatoř P. J. Vejvanovského Kroměříž [online], c2020. Kroměříž: Konzervatoř

Pavla Josefa Vejvanovského Kroměříž. Dostupné z: <https://www.konzkm.cz/>.

V. K. Červený [online]. Dostupné z: <http://www.vfcervený.cz/cz/spolecnost/historie>.

Wiedemannová, A. – *Využití saxofonu (výsledky průzkumu)*, 2020. Dostupné online

na <https://vyuziti-saxofonu.vyplnto.cz>.

Wikipedia, 2001-. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation. Dostupné z: <https://www.wikipedia.org/>.

Osobní sdělení:

HEYZL, Martin, student Konzervatoře a Vyšší odborné školy Jaroslava Ježka v Praze (korespondence). Praha, 12. 5. 2020.

KALETA, Zbigniew, profesor Janáčkovy konzervatoře v Ostravě a Ostravské univerzity (ústní sdělení). Ostrava, 20. 4. 2020.

KOLEK, Lukáš, profesor Janáčkovy konzervatoře v Ostravě a Ostravské univerzity (korespondence). Ostrava, 19. 4. 2020.

PALÁN, Ondřej, student Pražské konzervatoře (ústní sdělení). Praha, 21. 4. 2020.

ŠKRNA, Pavel, profesor Pražské konzervatoře (rozhovor). Praha, 19. 4. 2020.

Přílohy

Příloha č. 1

Rozhovor s Pavlem Škrnou, profesorem Pražské konzervatoře. (Zveřejněno s jeho laskavým svolením.)

- 1) Pavle, rozhodl ses studovat saxofon na OSU – jak se na to dívá vedení konzervatoře? Vyžaduje vzdělání a vychází Ti vstříc?

Vedení školy po mě další vzdělání nepožadovalo. Opravdu stačí mít vystudovaný nástroj (samozřejmě včetně metodiky hry na něj), tzn. absolutorium konzervatoře je pro výuku nástroje na tomto typu školy plně dostačující. Nicméně toto mé rozhodnutí ocenili, protože každá škola má z principu zájem na prohlubování vzdělání svých pedagogů. S vycházením vstříc je to už trochu horší, původně jsem si myslel třeba na možnost nějakého kratšího studijního volna ve zkouškovém období, pokud by tedy bylo potřeba. Na naší škole máme možnost několikrát za rok si přehodit výuku na jiný den, ale když je toho víc, tak si musíme brát neplacené volno. Takže škola mi vyjde vstříc tak, že mi bude tolerován, resp. navýšen počet takovýchto přehození. A to je vše.

- 2) Vystudoval jsi jazzovou konzervatoř, na klasické učíš. Dokážeš říci, v čem se výuka na těchto dvou typech škol liší?

Na KJJ byla výuka koncipována obecně pro použití hráče v oblasti neklasické hudby. Já jsem již byl absolventem klasické konzervatoře, takže nemám úplně náhled na to, jak by probíhala výuka u žáka po základní škole. Na obecné rovině jsme se zabývali samozřejmě stupnicemi, hrálo se něco málo technických etud, zbytek byl koncipován na vývoj jazzového frázování, případně improvizace. Tam pak záleželo, k jakému kantorovi člověk chodil, rozdíly samozřejmě byly. V naší třídě jsem měl určitou volnost ve výběru repertoáru, tzn. mohl jsem v omezené míře zařazovat i skladby z oblasti klasické hudby. Velkou výhodou jsem měl v tom, že můj učitel poměrně dobře slyšel, takže mi mohl poskytovat zpětnou vazbu o tom, jak mi nástroj zní. Bohužel jsem se nedozvěděl nic o způsobu tvorby tónu, nasazení, techniky atd. Nechci to nějak kritizovat, ale mám pocit, že to bylo u ostatních pedagogů podobné a do dnešních dní se to obávám se moc nezměnilo. Takže zásadní rozdíl na základě mých zkušeností vidím v tom, že se na KJJ “hraje”, řeší se Niehaus, Mintzer, Aebersold atd. - prostě školí se jazzový hráč na saxofon. Bohužel mám pocit, že ale současně nedochází k preciznímu školení v oblasti ovládnutí nástroje – nátiskové techniky, nasazení, dýchání, budování prstové techniky, moc se neřeší dynamika atd. Tedy to všechno, co se naopak detailně studuje na konzervatoři klasické. Zjednodušeně řečeno – pokud porovnáme průměrného žáka obou škol (výkyvy na obě strany samozřejmě existují všude) - KJJ školí hráče do big bandů nebo jiných formací ovládající improvizaci, klasická konzervatoř naopak

komplexně připraví muzikanty, kteří se naučí hrát na saxofon podle not, ale v oblasti klasiky. Ještě bych tady zmínil jednu zajímavost – mám pocit, že oni jazzmani na klasické saxofonisty koukají lehce opovržlivě, je to trochu uzavřený svět řešící “pouze” jazzové fráze a improvizaci. Dostala se ke mně i kritika – jedna moje žákyně byla dotázána “co že to tam u nás na škole děláme, že nedokáže zahrát sólo podle značek?” Na druhou stranu jsem byl i členem komise přestupových zkoušek, kdy jedna žákyně z KJJ zhruba v půlce studia neuměla nástroj ovládat, špatné nasazení, měla špatnou dechovou techniku, neladilo jí to, ale jakmile hrála “přednes” - rozuměj jeden jazzový standard a došlo na sólo, tak si s tím relativně slušně poradila. Oproti jazzmanům mám dojem, že klasičtí saxofonisté jsou daleko více otevření a jazzmany respektují. A je také ještě nutno zmínit, že je o mnoho snazší vystudovat klasiku, naučit se skutečně ovládat nástroj a odejít potom do jazzu. V opačném směru mám pocit, že je to skoro nemožné.

- 3) Jaké byly Tvé saxofonové počátky? Bylo běžné studovat saxofon na ZUŠ jako je tomu dnes?

Mých saxofonových počátků bylo hned několik. Poprvé jsem začal hrát na saxofon v 9 letech, mým učitelem byl vrátný (bývalý saxofonista) z podniku, kde tehdy můj táta pracoval a přesvědčil ho, aby mi koupili saxofon. Z dnešního pohledu byla výuka metodicky nesmírně zajímavá – učil mě na prvorepublikových slágrech. Hraní mě bavilo, takže jsem chtěl jít studovat saxofon do LŠU, kde v té době (1984) šlo studovat saxofon jednak tajně, a hlavně až po klarinetu. Přes známého se podařilo sehnat učitele Jiřího Burdu, který se jako první v Praze v osmdesátých letech výuce saxofonu nějak cíleně věnoval. Byl ochotný si mě poslechnout, jeho verdikt zněl ale jasně: saxofon ano, ale nejdřív 2 roky klarinet a po tu dobu saxofon ve skříni. Tak moc jsem chtěl na saxofon hrát, že jsem s touto nabídkou souhlasil. V 10 letech jsem tedy začal v podstatě z donucení hrát na klarinet, jen abych mohl být saxofonistou. Nikdo nepředpokládal, že mě hudba naprosto pohltí a velice rychle jsem zjistil, že bez ní nemohu být a chci být muzikant. Výhledově jsem se tedy začal připravovat na konzervatoř. No a ve slíbených 12 letech jsem začal trochu na saxofon (tentokrát na tenor) hrát, ale spíš jako doplňkový nástroj ke klarinetu. To byl můj druhý začátek. V období talentových zkoušek jsem saxofonu moc nedal. Jakmile jsem se ale dostal na školu, tak mi Jiří Burda navrhl, zda nechci během studia na konzervatoři docházet k němu do LŠU na saxofon. Jeho pohled byl totiž zcela praktický: klarinetistů je moc, vážná hudba je sice fajn, ale je potřeba se také něčím dokázat uživit, nesmím se zříkat “lehčích” žánrů a také ne saxofonu, kde je možnost např. v zábavních kapelách, big bandech, divadelních orchestrech apod. Takže to byl můj třetí začátek na saxofon.

Saxofonu jsem se tedy začal trochu systematictěji věnovat, ale zase jen jako doplňkovému nástroji ke klarinetu, bez nějakých větších ambicí. V svých 18 letech jsem ale dostal mé první profesionální angažmá jako saxofonista v Orchestru Václava Hybše. A na konci sezóny přišla nabídka z BSQ, kde jim právě odcházel hráč na tenorový saxofon, jestli bych ho nechtěl nahradit. Do kvarteta jsem nastoupil, dostal první party a dostavilo se zděšení: bylo

potřeba hrát naprosto jinak než v big bandu, klasicky, mít vše pod kontrolou. Neříkám, že v big bandu to není potřeba, ale řekněme, že se tam schová víc nedokonalostí. Toto byl tedy můj čtvrtý a asi nejtěžší začátek hry na saxofon. Uměl jsem tehdy zoufale málo, z dnešního pohledu nechápu mojí tehdejší mladickou namyšlenost, se kterou jsem kývl na to být členem komorního souboru.

A pak už to bylo celkem přímočaré: během dvou pomaturitních ročníků mě práce v kvartetu a komořina naplňovala, takže jsem provedl “sňatek z rozumu” a upustil od původního plánu být klarinetistou a jít studovat na HAMU a mé další kroky směřovaly ke studiu saxofonu na Konzervatoři Jaroslava Ježka, jediné možnosti studia v té době v republice.

- 4) Jaký je Tvůj pohled na klarinetovo-saxofonovou problematiku? Myslíš si, že je dobré začít hrát na klarinet a teprve potom na saxofon?

To je nejtěžší možná otázka. Je totiž mnoho pohledů na celkovou problematiku. Pere se ve mně klasický saxofonista s klarinetistou a do toho i s neklasickým vzděláním a všechno mi umožňuje v rámci mé umělecké praxe spolupracovat ve velice širokém spektru uměleckých aktivit. V obecné rovině – pokud bude někdo chtít být pouze klasický saxofonista, tak zabývat se klarinetem je zbytečné. Jde “pouze” o to jak a čím se uživit. Z hlediska klasické hudby a klasických saxofonistů je to u nás ale poměrně těžké: v orchestrech nejsme stálí členové, skladby se saxofony se nehrají tak často, příležitostí pro sólové či komorní koncerty není zas až tak moc, protože jsme relativně malý trh, ale samozřejmě nelze říci, že je to nemožné. Největší uplatnění pro saxofonisty - absolventy konzervatoří vidím v současné době v tom, že mohou nastoupit jako učitelé do ZUŠ. Naštěstí si mnoho ředitelů uvědomuje, že jsou pryč doby, kdy náš nástroj byl jen přívažek ke klarinetu a bylo “jedno” jak na něj kdo hraje a učí, takže se snaží mít ve svých týmech vystudované saxofonisty znající metodiku výuky, literaturu atd. Do budoucna bych si moc přál, aby se povedlo víc prosadit saxofon na koncertních pódiích - ať už sólově, s klavírem, anebo v komorní hudbě.

Zpátky ale k dotazu. Složitější situace nastane, pokud někdo bude chtít také aktivně hrát, např. být na “volné noze”. Tady totiž zákonitě musí vstoupit do hry nejen otázka neklasických žánrů, ale především otázka klarinetu. Někdo může mít to štěstí, že hraje v kapele pouze na saxofon. Z mé zkušenosti jsou to ale výjimečné případy. No a pokud přijde nabídka hrát v muzikálovém orchestru, tak vzhledem k náročnosti partů se předpokládá hra na klarinet na úrovni absolventa konzervatoře. Bohužel, poslední generaci, která zvládá klarinet a současně saxofon na slušné úrovni, jsou zhruba nynější čtyřicátníci, i když jsou i ojedinělé případy v generacích mladších. KJJ produkuje hráče jen na saxofon (s obligátním klarinetem nebo flétnou na hodně nízké hráčské úrovni), klasické konzervatoře zase jen klasické saxofonisty. U nás na Pražské konzervatoři je pro klarinetisty zaveden během studia saxofon v rámci příbuzných nástrojů, pro saxofonisty se ale bohužel klarinet obdobně prosadit zatím nepodařilo. V každém případě si ale takovéto studium neklade za cíl a ani nemůže nahradit studium příbuzného nástroje jako hlavního oboru, jde spíš o to zkusit si

zahrát, základně se seznámit a případně každému nastínit co by pro něj konkrétně znamenalo naučit se na příslušný nástroj. Rozhodně je ale jednodušší přechod z klarinetu na saxofon nežli naopak.

V praktickém pohledu je dublování klarinetů a saxofonů samozřejmě možné, jen je potřeba mít seřízené hubičky s plátky tak, aby poskytovaly zhruba stejný odpor, pak si při hraní cíleně uvědomit na jaký druh nástroje mám zrovna v ruce a samozřejmě se musí na všechno také cvičit.

Co se začátků týká, tak opět nedokáži jednoznačně odpovědět na otázku, zda je lepší začít přímo na saxofon nebo před tím na klarinet. Trend poslední doby je pro saxofonisty se nezdržovat s klarinetem. Je to v pořádku, pokud někomu opravdu stačí být jen saxofonista. Ale u studenta konzervatoře bych opravdu z praktického pohledu doporučil se alespoň základně s klarinetem seznámit.

- 5) Na některých konzervatořích je jedna z podmínek u přijímací zkoušky zahrát alespoň jednu přednesovou skladbu nebo etudu na altsaxofon. Proč tomu tak? Proč je altsaxofon považován za jakýsi saxofonový základ? Nosným argumentem je samozřejmě notový materiál, kterého je pro altsaxofon asi nejvíce, ale má to i jiné důvody, např. nátiskové dechové aj.?

Já myslím, že ta povinnost by měla být všude. Důvod je jednoduchý – altový saxofon je základním a nejpoužívanějším saxofonem v oblasti klasické hudby, jak správně podotýkáš. Logicky z toho plyne také největší množství literatury. Podíváme-li se ale dál do problematiky, tak každý druh saxofonu má svá určitá specifika. Takže budeme-li tedy hledat nějaký referenční typ nástroje, od kterého se způsob hry na saxofon odvíjet, je to právě tento. Jde o dechovou techniku, nátiskovou, nasazení, držení a váha nástroje atd., je tu prostě celá řada různých kompromisů, z nichž právě altový saxofon jich má nejméně. A když se rozhlédneme ještě dál a podíváme se na požadavky různých soutěží ve hře na saxofon ve světě, tak skoro všude se hrává právě na altové saxofony. Z těchto důvodů je myslím potřeba již u talentové zkoušky na konzervatoř slyšet, jak na něj uchazeč hraje. Přesto, že je altový saxofon ideální i pro začátek výuky, tak zdaleka ne pro všechny je základním nástrojem. Pak se lehce může stát, že se hráč zcela přizpůsobí jinému typu (nejčastěji sopránovému či tenorovému), dostane se na konzervatoř, kde je z výše uvedených důvodů studijním nástrojem altový saxofon a najednou mu “nebude hrát”. A tomu chceme předejít. Proto ta podmínka zahrání alespoň jedné etudy či přednesu.

Příloha č. 2

Seznam použitých zkratk:

ČR – Česká republika

FU – Fakulta umění

HAMU – Hudební a taneční akademie múzických umění v Praze

HHS a Policie ČR – Hudba Hradní stráže a Policie České republiky

JAMU – Janáčkova akademie múzických umění v Brně

JKO – Janáčkova konzervatoř v Ostravě

KJD – Konzervatoř Jana Deyla

KJJ – Konzervatoř Jaroslava Ježka

KT – Konzervatoř Teplice

LŠU – Lidová škola umění

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

OSU – Ostravská univerzita

UJEP – Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

ZUŠ – Základní umělecká škola